

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2016-2019

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Marie Šindlerová

**Veřejné zakázky – ochrana proti nesprávnému postupu
zadavatele**

Praha 2019

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Aleš Zpěvák, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2016-2019

BACHELOR THESIS

Marie Šindlerová

**PUBLIC PROCUREMENT – PROTECTION AGAINST
IREGULAR PRACTICES OF THE CONTRACTING
AUTHORITY**

Prague 2019

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

JUDr. Aleš Zpěvák, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 15. 2. 2019

Marie Šindlerová

Poděkování

Děkuji JUDr. Aleši Zpěvákovi, Ph.D. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá tématem veřejných zakázek, především však ochranou dodavatele v případě nesprávného postupu zadavatele veřejných zakázek. Cílem práce je přiblížit a uceleně poskytnout přehled prostředků, které lze využít k ochraně, a o především z pohledu dodavatele stavebních prací. V úvodní části se věnuje obecnému vymezení veřejných zakázek. V druhé a třetí části pak vysvětluje hlavní pojmy, které jsou nezbytné pro základní orientaci v procesu zadávání veřejných zakázek. Ve čtvrté, závěrečné části se pak věnuje samotným prostředkům ochrany dodavatele a dozorem nad dodržováním zákona.

Klíčová slova

námítky, ochrana dodavatele, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, veřejné zakázky, zadávací řízení, zákon o zadávání veřejných zakázek

Annotation

This bachelor thesis deals with the topic of public procurement, especially with the protection of the contractor in the event of incorrect practices of the contracting authority. The aim of the thesis is to provide a comprehensive overview of the means that can be used for protection, especially from the point of view of the construction contractor. In the introductory part, it deals with the general definition of public procurement. In the second and third parts, it explains the main concepts that are essential for basic orientation in the procurement process. In the fourth part of this section, we focus on the means of protecting the supplier himself and supervising compliance with the law.

Keywords

objections, public contracts, procurement procedures, supplier protection, the law about public procurement, the Office for the Protection of Competition,

ÚVOD.....	8
1 OBECNÉ VYMEZENÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK.....	10
1.1 Pojem veřejných zakázek.....	10
1.2 Zásady zadávání veřejných zakázek	12
2 ZADÁVACÍ ŘÍZENÍ.....	15
2.1 Zadání veřejné zakázky	15
2.1.1 Základní pojmy	15
2.1.2 Zadávací podmínky.....	19
3 DRUHY A REŽIMY VZ.....	22
3.1 Druhy a režimy zadávacích řízení	22
3.1.1 Předmět VZ.....	25
3.1.2 Režim zadávacího řízení	26
3.1.3 Zadávací podmínky a hodnocení VZ.....	30
4 OCHRANA PROTI NESPRÁVNÉMU POSTUPU ZADAVATELE.....	37
4.1 Námitky	38
4.1.1 Lhůty pro podání námitek.....	40
4.1.2 Vzdání se práva podat námitky	41
4.1.3 Vyřízení námitek.....	41
4.2 Dozor nad dodržováním zákona	43
4.2.1 Dozor nad zadáváním veřejných zakázek	44
4.2.2 Řízení o přezkoumání úkonů zadavatele.....	45
4.2.3 Správní delikty	48
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	52
SEZNAM ZKRATEK	56
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	56

ÚVOD

Tato bakalářská práce si klade za cíl přiblížit a uceleně poskytnou čtenáři přehled prostředků ochrany, které může dodavatel využít v případě, kdy zadavatel veřejných zakázek nepostupuje podle zákona. Veřejné zakázky představují pro mnohé občany velkou neznámou. Všeobecný pohled a neznalost procesů, které souvisí se zadáváním a samotným vypisováním veřejných zakázek, vedou mnohdy ke zkresleným představám. Bohužel jsou v současné době pro běžného občana často synonymem pro korupci, a tedy především pro úplatkářství. Zeptáme-li se na ulici náhodného kolemjdoucího na to, co ho napadne při slovech veřejná zakázka, ve většině případů si vybaví některou ze současných mediálních kauz.

Pravidla stanovená Evropskou unií a její otevřené a transparentní postupy pro zadávání veřejných zakázek podporují hospodářskou soutěž. Primární pravidla, která představují zásady transparentnosti, rovného zacházení a nediskriminace jsou odvozena ze základních pravidel práva EU a působí jako prevence proti narušování hospodářské soutěže. Evropská unie přijala celou řadu směrnic, nařízení a dokumentů, které promítají tyto zásady, ale i další principy do pravidel zadávání veřejných zakázek a jsou závazné i pro členské státy. Aby mohlo být vytvořeno udržitelné konkurenční a transparentní prostředí, byla vytvořena právní úprava veřejných zakázek, která stanoví systém pravidel zavazující nejen dodavatele, ale i zadavatele. Jen ve 4. čtvrtletí roku 2018 bylo uzavřeno více než 18 tis. stavebních zakázek v hodnotě 60,7 mld. Kč¹. Tato částka představuje veřejné prostředky, které by měly být vynakládány účelně a hospodárně. Pro kontrolu postupů v rámci zadávacích řízení slouží prostředky ochrany, které jsou obsaženy v zákoně č. 134/2016 Sb. o zadávání veřejných zakázek.

Není snahou této bakalářské práce dopodrobna vysvětlit veškeré pojmy a procesy. To ani není možné. Omezený rozsah bakalářské práce nedovoluje věnovat se tématu do hloubky, a proto zde záměrně nezmiňuji veřejné zakázky týkající se koncesí a zvláštních zadávacích procesů, které jsou specifické, a týká se jich řada výjimek. Mou snahou je

¹ IMATERIALY *Stavebnictví ve 4. čtvrtletí* [online], © Business Media, s. r. o., 2007–2017, dostupné z: www.imaterialy.dumabyt.cz/rubriky/aktuality/prumysl-a-obchod/stavebnictvi-ve-4-ctvrtleti-2018_46618.html

objasnit a alespoň uvést čtenáře do této problematiky obecně v rámci zakázek zadávaných v podlimitním a nadlimitním režimu. Ty jsou dlouhodobě nejčastěji, zadávanými režimy.

Bakalářská práce je rozdělena do 4 kapitol. V první kapitole se se věnuji obecnému vymezení veřejných zakázek, stručné historii, a především základním zásadám zadávání VZ. Ve druhé a třetí kapitole se zabývám zadávacím řízením, a to především základními pojmy, podmínkami, druhy a režimy zadávacích řízení. Ve čtvrté kapitole se zaměřuji na ochranu proti nesprávnému postupu zadavatele a dozorem nad dodržováním zákona

V textu bakalářské práce vycházím zejména z obsahu odborných monografií a dalších knižních publikací, které se problematice veřejných zakázek věnují. Dále z právních předpisů, článků odborných časopisů, popř. elektronických článků a v neposlední řadě také vycházím z informací, které jsou uveřejňovány na odborných portálech.

1 OBECNÉ VYMEZENÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

1.1 POJEM VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

Veřejné zakázky bychom mohli obecně specifikovat jako nákup zboží, zadání práce, objednání díla nebo služby veřejným subjektem, tj. orgánem veřejné moci, kterým je stát, obec, samosprávný celek nebo organizace jimi založené. Tyto subjekty hospodaří s penězi nebo jinými veřejnými statky nebo hodnotami pocházejícími z daní, poplatků a jiných zdrojů veřejného bohatství. Veřejná zakázka je dále charakterizována jako zakázka, která je realizovaná na základě písemné smlouvy mezi zadavatelem a jedním či více dodavateli. Jejím předmětem je poskytnutí dodávek, služeb nebo provedení stavebních prací za úplatu. V České republice je zadávání veřejných zakázek upraveno zákonem 134/2016 Sb., ve znění zákona 110/2007 Sb. a dále je vymezena dalšími směrnici Evropského parlamentu a Rady jako jsou např. směrnice 2014/24/EU a 2004/25/EU z 26. února 2014. Pro přehlednost a možnost kontroly nad zadáváním Veřejných zakázek slouží již uvedený právní předpis, kterým je zákon o zadávání veřejných zakázek č. 134/2016 Sb.

Samotný zákon o veřejných zakázkách není žádnou novinkou. První zmínky o snahu regulovat zadávání veřejných zakázek pocházejí již z roku 1535 z Francie a byly obsaženy v tehdy vydaném stavebním řádu. V rakouské monarchii to bylo až o mnoho let později, a to v r. 1870 zákonem č. 43/1870 ř. z. (tímto zákonem se zrušily § 479, §480 a §481 Obecného zákona trestního). Tento zákon například zakazoval společné dohody zaměstnavatelů, ale i zaměstnanců a byl zrušen až v r. 1950 trestním zákonem č. 89/1950 Sb. V období první republiky byly právní předpisy recipovány z rakouských a uherských zákonů, zákonem č. 11/1918 Sb. 17. prosince 1920 bylo vydáno na základě zmocnění zákonem č. 337/1920 nařízení vlády č 667/1920 Sb. o zadávání státních dodávek a prací. Toto nařízení se vztahovalo na dodávky a práce, které zadávaly státní správy a jimi spravované ústavy, podniky a fondy. Získání státní zakázky bylo v té době pro firmu prestižní záležitostí a znamenalo také jistotu finančního příjmu. Aby nebylo zneužito veřejných prostředků bylo nutné toto nařízení doplnit. 19. června 1934 byl proto vydán zákon č. 115/1934 Sb. s plným názvem Zákon o pletichách při zadávání veřejných dodávek a prací. Za zajímavost stojí zmínka z tohoto zákona o tom, že postižitelný je např. slib poskytnout majetkový prospěch, přijmutí tohoto slibu nebo jakákoliv činnost,

kteřá by vedla k poškození zadavatele. Tyto přečiny mohly být potrestány soudní cestou např. vezením od 8 dnů do 1 roku. Byla-li škoda vyšší než 20 000 Kč nebo byl-li viník již někdy za tyto přeštopky trestán a neuplynula zákonná doba od tohoto trestu, mohl být potrestán v rozmezí 1–5 let. Spolu s trestem na svobodě mohla být uložena pokuta v rozmezí 5 000 – 500 000 Kč.

V poválečném období bylo zadávání dodávek a prací řešeno Všeobecnými stavebními podmínkami z roku 1947, které platily až do 80. let, kdy byl novelizován hospodářský zákoník. V období socialismu byl systém zadávání veřejných zakázek ovlivněn centrálně řízeným hospodářstvím a soutěž prakticky neexistovala. Veřejné zakázky byly přidělovány státním podnikům, které měly monopolní postavení, ceny byly pevně stanoveny a mnohdy dotovány státem.²

V 90. letech se řízená ekonomika změnila v ekonomiku tržní a s ní došlo i k potřebě vytvořit nové podmínky, které by zajistily fungování veřejné soutěže. V roce 1990 byl vydán v podobě metodického pokynu Zadávací řád staveb. Protože tento řád řešil pouze zadávání staveb a zapomínal na další potřeby veřejného sektoru, byl v roce 1994 vydán zákon č. 199/1994 Sb. (účinný od 1. 1. 1995), který stanovil zákonné postupy při zadávání veřejných zakázek. V roce 2004 přijala Česká republika, v souvislosti se vstupem do Evropské unie a povinností začlenit unijní legislativu, zákon č. 40/2004 Sb. o veřejných zakázkách. Již v roce 2006 je však přijat nový zákon č. 137/2006 Sb., který je doplněn o další Evropské směrnice, ale i o nové instituty jakým jsou např. zakázky malého rozsahu, jež umožňují zadavateli zadávat zakázky mimo režim tohoto zákona. Zákon v dalších letech procházel řadou novelizací a posledním platným zákonem je Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek. (dále jen ZZVZ), který samostatně řeší v části třinácté ochranu proti nesprávnému postupu zadavatele.

²SHELLEOVÁ, A. Vývoj právní úpravy veřejných zakázek [online] 2015 [cit. 2019-01-29]. Dostupné z: <https://www.pravnilabyrinth.cz/vyvoj-pravni-upravy-verejnych-zakazek>

1.2 ZÁSADY ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

Ustanovení zákona v § 6 zákona o ZZVZ ukládá zadavatelům povinnost řídit se základními zásadami, kterými jsou:

- zásada transparentnosti a přiměřenosti
- zásada rovného zacházení a zákazu diskriminace ve vztahu k dodavatelům
- zásada neomezovat účast v zadávacím řízení těch dodavatelů, kteří mají sídlo v členském státě Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru nebo Švýcarské konfederaci, nebo jiném státě, který má s Českou republikou nebo s Evropskou unií uzavřenu mezinárodní smlouvu zaručující přístup dodavatelům z těchto států k zadávané veřejné zakázce³

Tyto zásady jsou jakýmsi obecnými zákonitostmi, kterými by se měli všichni zadavatelé nejen řídit, ale s ohledem na ně by měli být schopni obhájit veškeré kroky a postupy, které je po celou dobu zadávacího procesu doprovází. Samotné zásady vychází z Evropského práva, a to hlavně ze Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. Současná úprava zákona sice umožňuje zadavateli určitou míru volnosti při zadávání např. zakázek malého rozsahu, zároveň ho ale zavazuje postupovat dle výše uvedených zásad. Dává tak větší jistotu dodavateli, který má možnost ohradit se v námitkovém řízení proti rozhodnutí či proti postupu zadavatele.

Zásada transparentnosti a přiměřenosti

Obecnou zásadou, která působí vůči všem je zásada transparentnosti a přiměřenosti. Transparentností rozumíme průhlednost, srozumitelnost, přezkoumatelnost nebo i možnost kontroly postupů. Zadavatel musí být schopen, v rámci této zásady, doložit a tím pádem mít zdokumentované veškeré postupy a rozhodnutí. Tato zásada také umožní budoucím dodavatelům účastnit se výběrového řízení, a to hlavně tím, že zadavatel je povinen zveřejnit svůj záměr, zadat veřejnou zakázku. Uveřejňování se děje nejčastěji na profilu zadavatele, dále pak ve Věštníku veřejných zakázek, kde se potencionální dodavatelé mohou dozvědět o zahájení, popřípadě o ukončení veřejné zakázky. Řídí se zákonem o ZZVZ a dále pak vyhláškou 168/2016 Sb. o uveřejňování formulářů pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek a náležitostech profilu zadavatele. Podle § 224

³ § 6 zákona č. 134 ze dne 19. dubna 2016 Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ)

zákonu o ZZVZ zajišťuje transparentnost a dostupnost informací o zadávacím řízení tzv. Informační systém o veřejných zakázkách. Provozovatelem jednotlivých částí tohoto systému je Ministerstvo pro místní rozvoj nebo právnická osoba, která je tímto ministerstvem pověřena. Toto pověření musí však být Ministerstvem pro místní rozvoj uveřejněno ve Sbírce zákonů ve formě sdělení. Součástí informačního systému je, mimo Věštníku veřejných zakázek, seznam kvalifikovaných dodavatelů, který slouží dodavatelům, aby prokázali základní způsobilost dle § 74 nebo profesní způsobilost dle § 77 ZZVZ. Seznam je dostupný bezplatně, neomezeně přímým dálkovým přístupem. Pro dodavatel není povinný, ale je využíván převážně z důvodu snadnějšího prokázání kvalifikace. Nově je v zákoně uvedena zásada přiměřenosti. V předešlém zákoně nebyla sice výslovně specifikována, ale v některých případech ukládal zákon zadavateli přiměřený postup, což platilo a stále platí při stanovení zadávacích podmínek vzhledem k předmětu, povaze, nebo objemu veřejné zakázky. Jedná se tak především o podmínky kvalifikace dodavatele. K zásadě přiměřenosti tak zadavatel přihlédne např. při zadávání zakázky malého rozsahu s minimální předpokládanou hodnotou. Pro příklad si uveďme veřejnou zakázku na stavební práce v hodnotě 300 000 Kč na opravu parkovacího stání před budovou školy. U této zakázky by neměl zadavatel požadovat po uchazeči doložení referenční stavby s vyšší hodnotou, než je hodnota předmětné zakázky. Může požadovat doložení stavby např. v hodnotě 200 000 Kč, stává se, že požaduje i 400 000 Kč, ale je nepřijatelné, aby to byla stavba v hodnotě 5 mil Kč. Zároveň u takovéto zakázky nelze požadovat po zadavateli složité zadávací řízení, ale takové, které přiměřeně odpovídá hodnotě zakázky.

Zásada rovného zacházení a zásada diskriminace

Zákon dále vymezuje zásadu chování zadavatele nejen vůči účastníkům zadávacího řízení, ale všem dodavatelům. Jedná se o zásadu rovného zacházení a zákazu diskriminace. Zadavatel se tak při jakémkoliv styku se všemi dodavateli musí chovat stejně. Ať už je to hodnocení nebo jednání o nabídkách nebo poskytování informací k zakázce samotné. Porušením zásady diskriminace je často zvýhodnění některého z uchazečů. Zadavatel nesmí zvýhodnit uchazeče např. tím, že připraví kvalifikační podmínky tzv. na míru jednoho z nich. Stává se to hlavně v případech, kdy je požadována např. specifická technologie, či použití strojů, které v dané oblasti, tj. ve vztahu

k předmětu zakázky, vlastní nebo využívá jen úzký okruh uchazečů. Tento požadavek nemůžeme však považovat za diskriminační, pokud jsou tyto stroje či technologie nezbytné pro splnění příslušné zakázky.

Zásada neomezovat účast dodavatelů z jiného členského státu

V neposlední řadě zákon zadavateli ukládá zákaz diskriminace dodavatele jiného členského státu.

Dodržování zásad je důležité nejen v průběhu zadávání veřejných zakázek, ale měly by být dodržovány i před samotným zahájením a uplatněny i pro případné budoucí účastníky. Typickým příkladem může být nemožnost ucházet se o zakázku z důvodu nepřiměřených kvalifikačních požadavků zadavatele.

2 ZADÁVACÍ ŘÍZENÍ

2.1 ZADÁNÍ VEŘEJNÉ ZAKÁZKY

„Zadání veřejné zakázky se pro účely zákona ZZVZ rozumí uzavření úplatné smlouvy mezi zadavatelem a dodavatelem, z níž vyplývá povinnost dodavatele, poskytnou dodávky, služby nebo stavební práce“.⁴ Takto je zadání veřejné zakázky specifikováno v zákoně. ZZVZ. Proto, abychom lépe pochopili problematiku zadávání veřejných zakázek a potažmo vztah mezi zadavatelem a dodavatelem, je důležité přiblížit si některé ze základních pojmů z této oblasti. Před zadáním veřejné zakázky, u které předpokládáme povinnost užít zákonné postupy, tj. provést zadávací řízení, si v první řadě musíme určit, zda ve skutečnosti jde o veřejnou zakázku. Typickými znaky zadání veřejné zakázky, jež je v zákoně definováno jako uzavření smluvního vztahu, jsou strany řízení, v tomto případě zadavatel na straně jedné a dodavatel na straně druhé. Dále zda je předmětem tohoto vztahu poskytnutí dodávek, služeb anebo zda jsou to stavební práce. V neposlední řadě je tím úplatnost smluvního vztahu.

2.1.1 Základní pojmy

Zadavatel

Zadavatelem je subjekt, který je povinen řídit se při zadávání veřejných zakázek zákonem o ZZVZ a má plnou odpovědnost za jeho dodržení. Jedná se o zadavatele, kteří mají veřejnoprávní status a nakládají s veřejnými prostředky. Dále jsou to subjekty, které sice nejsou veřejnými zadavateli, ale vzhledem k tomu, že naplňují zákonné podmínky, jsou také povinni postupovat podle zákona, i když v odlišném rozsahu. Zákon zná pět typů zadavatele.

1. Veřejným zadavatelem je tak např. Česká republika. V případě České republiky, kdy stát vystupuje jako účastník právních vztahů, a tedy právnická osoba, jsou veřejné zakázky zadávány pomocí organizovaných složek státu, které se považují za samostatné

⁴ Česko. Zákon č. 134 ze dne 19. dubna 2016, Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ). In: Sbíрка zákonů, Česká republika. 2016, částka 51, s.2346. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

zadavatele. Jsou jimi např. ministerstva a jiné správní úřady státu, soudy, Úřad vlády České republiky, Akademie věd České republiky, Nejvyšší kontrolní úřad, státní zastupitelství, aj.⁵ Dalším veřejným zadavatelem je i Česká národní banka, státní příspěvkové organizace, územní samosprávné celky nebo jejich příspěvková organizace a další právnické osoby, které jsou specifikovány v § 4 zákona o ZZVZ.

2. Mezi další zadavatele patří tzv. dotovaní zadavatelé. Toto pojmenování uváděl zákon platný do 1. 10. 2016, a to zákon č. 137/2006 o veřejných zakázkách. Nový zákon toto označení nepoužívá, ale význam zůstává stejný. Jedná se o takové zadavatele, kteří hradí veřejnou zakázku z více jak 50% prostředky z veřejných rozpočtů nebo pokud prostředky z těchto rozpočtů přesahují částku 200 000 000 Kč. Rozpočty jsou zde míněny jak rozpočty veřejného zadavatele, tak rozpočet Evropské unie nebo veřejný rozpočet cizího státu. Pro příklad můžeme uvést dotace ze státního rozpočtu, státních fondů, rozpočtů obcí a krajů nebo granty Evropské unie.

3. Další kategorie zadavatelů byla dříve známa pod názvem „sektorový zadavatel“. Jak jsem již uváděla výše, jednalo se o pojmenování dle předešlého zákona a nový zákon, tj. zákon 134/2016 Sb. již s tímto názvem nepracuje. Zadavatelem je osoba, která vykonává relevantní činnost na základě zvláštního nebo výhradního práva uděleného příslušným orgánem veřejné moci.⁶

Relevantní činnost je taxativně vymezena v §153 zákona o ZZVZ a pro příklad a představu o jakou činnost se jedná uvádím některé z nich:

1. Činnost v odvětví plynárenství – jedná se o poskytování nebo provozování přepravní nebo distribuční soustavy, nebo dodávka plynu do přepravní nebo distribuční soustavy
2. Činnost související s poskytováním poštovních služeb
3. Činnost v odvětví vodárenství – provozování vodovodu, kanalizací, dodávky pitné vody aj.
4. Výše uvedení zadavatelé, kteří zahájí zadávací řízení v režimu zákona i v případě, že to samotný zákon nevyžadoval, musí tento zákon v rámci této zakázky dodržovat.

⁵ § 3 Zákona č. 219/200 Sb. o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích

⁶ § 152 zákona č. 134 ze dne 19. dubna 2016 Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ)

5. V poslední řadě se za zadavatele považuje ten, kdo jím podle výše uvedených podmínek není, ale domnívá se, že spadá do výše uvedených kategorií a nebo ten komu to nařizují podmínky poskytovatele dotace.

Dodavatel

Dodavatelem se rozumí osoba, která nabízí poskytnutí dodávek, služeb nebo stavebních prací, nebo více těchto osob společně. Není důležité, jakou má právní formu. Je jím osoba se způsobilostí mít práva a povinnosti, tedy fyzická osoba, právnická osoba, ale i zahraniční dodavatel. Za dodavatele se považuje i pobočka závodu.⁷ Pobočka závodu sice vlastní osobnost nemá, ale vykazuje-li hospodářskou a funkční samostatnost a podnikatel rozhodl, že bude pobočkou⁸, může se za dodavatele považovat, aniž by byla zapsána v obchodním rejstříku. V průběhu zadávacího řízení se setkáváme s pojmem účastník zadávacího řízení (jedná se o relativně nové označení. V předešlé úpravě zákona o VZ⁹ se rozlišoval pojem zájemce a uchazeč). Účastníkem se stává dodavatel ve chvíli, kdy vyjádří předběžný zájem. Tento zájem může proběhnout jakoukoliv formou. Nejběžnější je forma písemná. Dalším okamžikem, kdy se dodavatel stává účastníkem je podání žádosti o účast, podání nabídky nebo zahájení jednání se zadavatelem v zadávacím řízení.

Zadávací podmínky

V mezích zákona je stanovuje zadavatel. Uvádí se především v písemných dokumentech. Tyto podmínky nelze v průběhu zadávacích řízení měnit. Zahrnují podmínky průběhu a účasti v zadávacím řízení, dále pravidla pro hodnocení nabídek, podmínky uzavření smlouvy či podmínky pro splnění kvalifikace. Podrobněji se těmito podmínkami bude tato práce zabývat v další kapitole.

⁷ § 5 zákona č. 134 ze dne 19.dubna 2016 Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ)

⁸ § 503 zákona č. 89/2012 Občanský zákoník ze dne 3. února 2012

⁹ Zákon 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách byl nahrazen zákonem č.134/2016 Sb., který nabyl účinnosti 1.10.2016

Žádost o účast

Dodavatel v žádosti o účast předkládá doklady, které prokazují jeho kvalifikaci. Tato žádost se podává v písemné formě a musí splňovat požadavky zadavatele uvedené v zadávací dokumentaci.

Nabídka

Dodavatel v nabídce předkládá doklady, které zadavatel požaduje v zadávací dokumentaci. Jedná se o kvalifikační doklady, návrh smlouvy o dílo, ale i další požadované doklady. Nabídka má náležitosti, které musí být dodrženy. Dodavatel může podat v zadávací řízení pouze jednu nabídku. Pokud je nabídka podávána v listinné podobě, musí být doručena v řádně uzavřené obálce na které je uveden název zakázky a také identifikace uchazeče. Dodavatel, který podává v zadávacím řízení nabídku, nesmí být poddodavatelem jiného uchazeče, resp. jiný uchazeč nesmí plnit kvalifikační kritéria jeho prostřednictvím. Tato skutečnost by vedla k jeho vyloučení.

Profil zadavatele

Jedná se o elektronický nástroj, kde zadavatel zveřejňuje dokumenty a informace k jednotlivým veřejným zakázkám. Tento nástroj umožňuje dálkový neomezený přístup. Na základě vyhlášky Ministerstva pro místní rozvoj č. 168/2016 Sb. jsou zadavatelé povinni, aby veškeré informace o veřejné zakázce odpovídaly požadavkům dle uvedené vyhlášky. Zadavatel může využívat pouze jeden profil, jehož internetová adresa musí být zveřejněna ve Věštníku veřejných zakázek.

Elektronické podání nabídky

18.10.2018 vstoupila v platnost povinná elektronizace veřejných zakázek. Od tohoto data je komunikace v zadávacím řízení mezi dodavatelem a zadavatelem možná pouze elektronicky. Zakázek malého rozsahu se ale tato povinná elektronizace netýká. Nadále může dodavatel podávat a zadavatel přijímat nabídky v listinné podobě. Elektronická komunikace probíhá prostřednictvím elektronických nástrojů. Ty musí splňovat určité zákonné podmínky a dále podmínky dané vyhláškou č. 260/2016 o stanovení podrobnějších podmínek týkající se elektronických nástrojů, elektronických úkonů při zadávání veřejných zakázek a certifikátu shody. Seznam těchto elektronických nástrojů,

kteře mají tento certifikát jsou uveřejněny na portálu Ministerstva pro místní rozvoj www.portal-vz.cz

Dosud probíhala elektronická komunikace prostřednictvím datových schránek nebo emailem. Při komunikaci v zadávacím řízení nejsou datové schránky a emailová zpráva chápány jako elektronický nástroj. Veškerá komunikace musí probíhat přes certifikovaný elektronický nástroj. Těmito nástroji jsou např. Národní elektronický nástroj (NEN) nebo nástroj E-ZAK. Dotazy o vysvětlení zadávací dokumentace, popř. další dotazy zaslané ve lhůtě pro podání nabídek, které uchazeč zašle prostřednictvím emailu, mohou zůstat nezodpovězené, a to i v případě, bude-li tato zpráva opatřena uznávaným elektronickým podpisem. Zadavatelé tak mnohdy řeší již v zadávací dokumentaci tuto situaci tak, že umožní uchazeči komunikovat prostřednictvím emailu, či datových schránek, a to pouze v případě dotazů pro vysvětlení zadávacích podmínek. V současné době je tato komunikace na samém počátku a nastávají zde situace, které jsou pro mnohé dodavatele opravdu oříškem. Například v případě, kdy dodavatel zvítězí ve výběrovém řízení a má doložit kvalifikační doklady elektronicky ve formě originálu. Jedná se především o kvalifikace, které jsou vydané např. profesními organizacemi či komorami¹⁰. Dosud se předkládaly veškeré doklady v papírové podobě, bylo tedy snadné předložit ověřenou kopii originálu. V elektronické podobě je to o poznání složitější.

2.1.2 Zadávací podmínky

Podle ustanovení §36 zákona o ZZVZ nesmí být zadávací podmínky určeny tak, aby zvýhodňovaly určité dodavatele. Zadavatel tyto podmínky zveřejní v rámci zadávací dokumentace. Pokud se jedná o zadávací řízení, kde je umožněno jednání, může zadavatel tyto podmínky sdělit uchazeči v rámci tohoto jednání. Změna či doplnění zadávacích podmínek během zadávacího řízení lze uskutečnit jen pokud to dovoluje zákon. Je možné, aby zadávací dokumentaci nebo její část vypracovala osoba odlišná od zadavatele, zadavatel však musí tuto osobu identifikovat a označit tu část, kterou

¹⁰ Takovéto organizace představuje např. ČKAIT – Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě

vypracovala. Součástí zadávacích podmínek jsou lhůty, které zadavatel stanoví pro jednotlivé úkony dodavatelů během zadávacího řízení. Stejně jako vyplývá povinnost pro zadavatele, aby zadávací podmínky byly vytvořeny rovnoprávně, měly by být i tyto lhůty nastaveny přiměřeně.

Pro všechny postupy a režimy, které upravuje zákon platí, že zadavatel může podmínit účast dodavatele v zadávacím řízení podmínkami. Tyto podmínky jsou jmenovitě uvedeny v § 37 zákona o ZZVZ. Jsou jimi například podmínky kvalifikace, technické podmínky vymezující předmět veřejné zakázky včetně podmínek nakládání s právy k průmyslovému nebo duševnímu vlastnictví vzniklými v souvislosti s plněním smlouvy na veřejnou zakázku. Dále obchodní nebo jiné smluvní podmínky vztahující se k předmětu veřejné zakázky a další zvláštní podmínky plnění veřejné zakázky.

Zadavatel si dále může stanovit jakou formu, obsah nebo způsob podání. U tohoto požadavku jde především o to, aby obdržené nabídky byly snáze porovnatelné. Pokud dodavatel nedodrží tyto požadavky, lze to považovat za nedodržení zadávacích podmínek a pak může být ze zadávacího řízení vyloučen. Předpokládáme však, že se to nejspíše nebude týkat formální úpravy nabídky, jako je např. číslování stran apod.

Za velmi důležitou můžeme považovat podmínku týkající se kvalifikace dodavatele. V tomto případě se jedná o stanovení míry způsobilosti či schopnosti dodavatele ke splnění zakázky. Zadavatel se tímto způsobem ujistí, zda je vybraný dodavatel schopen realizovat zakázku.

Zadavatel může stanovit zadávací lhůtu. Jedná se o lhůtu, která začíná v okamžiku kdy končí lhůta pro podání nabídek. Účastník po tuto dobu nesmí odstoupit ze zadávacího řízení. Jestliže tato lhůta stanovena nebyla, nebo už uplynula, může účastník ze zadávacího řízení odstoupit. Stanovení lhůty je důležité i ve chvíli, kdy zadavatel požaduje po uchazeči poskytnutí jistoty. Výše jistoty je stanovena do 2 % předpokládané hodnoty zakázky a musí být stanovena v zadávací dokumentaci. Jistota může být poskytnuta formou bankovní záruky, pojištěním záruky nebo složením peněžní částky na účet zadavatele. Pokud uchazeč nesloží včas, tedy do lhůty pro podání nabídek, následuje jeho bezpodmínečné vyloučení. Doklady o poskytnutí jistoty se předkládají v případě bankovní záruky v originálním vyhotovení. Pro složení jistoty na účet postačí výpis z bankovního účtu, kde je evidentní, že byla příslušná částka odečtena z účtu uchazeče. V případě elektronického podání nabídky musí zadavatel předložit doklad také v podobě

originální záruční listiny, přestože toto předložení není možné, neobsahuje zákon pro tento případ žádnou výjimku.

V samotném průběhu zadávacího řízení postupuje zadavatel podle zadávací dokumentace, ale hlavně podle pravidel daných zákonem. Dodavatele vybírá z účastníků řízení na základě posouzení splnění podmínek účasti v zadávacím řízení, snížení počtu účastníků a na základě hodnocení nabídek.

3 DRUHY A REŽIMY VZ

3.1 DRUHY A REŽIMY ZADÁVACÍCH ŘÍZENÍ

Při splnění podmínek pro zadání veřejné zakázky, které je v zákoně o ZZVZ uvedeno v § 2 a které jsme si již výše uvedli, můžeme v podstatě veškeré smluvní plnění přiřadit pod některý druh zadávacího řízení.¹¹ Zásadními znaky, nebo můžeme říci kritérii pro určení pod jaký typ je můžeme zařadit, jsou v první řadě vlastnosti předmětu a dále pak finanční limity. Tyto ukazatele určí, která ustanovení zákona jsou pro zadávací řízení podstatná. Například zda lze využít výjimku nebo v jakém režimu může zadavatel postupovat.

O zadávacím řízení můžeme říci, že se jedná o procesní postup. Ten vede k tomu, že zadavatel zadá veřejnou zakázku. Zákon udává následující druhy těchto řízení:

- Zjednodušené podlimitní řízení
- Otevřené řízení
- Užší řízení
- Jednací řízení bez uveřejnění
- Řízení se soutěžním dialogem
- Řízení o inovačním partnerství
- Koncesní řízení
- Řízení pro zadání veřejné zakázky ve zjednodušeném režimu

Zjednodušené podlimitní řízení

Tento druh může být využit zadavatelem pro zadání podlimitní veřejné zakázky, jejíž předpokládaná hodnota nedosáhne 50 000 000 Kč. Jde o zjednodušenou formu otevřeného řízení. Je zahájeno uveřejněním výzvy k podání nabídky. Po tomto uveřejnění může zadavatel odeslat výzvu minimálně pěti konkrétním dodavatelům.

¹¹ Za VZ nemůžeme považovat uzavření smlouvy, kdy se zakládá pracovněprávní vztah nebo např. uzavření smlouvy o spolupráci zadavatele při zadávání VZ

Otevřené řízení

V tomto řízení vyzve zadavatel k podání nabídky neomezený počet zadavatelů. Zahajuje se odesláním oznámení o zahájení zadávacího řízení k uveřejnění. V praxi je využíváno nejvíce, protože se jedná o nejjednodušší zadávací řízení

Užší řízení

Zahajuje se odesláním oznámení o zahájení zadávacího řízení k uveřejnění. Zadavatel tímto způsobem vyzve neomezený počet uchazečů, kteří následně podávají svoji žádost o účast. V tomto řízení posoudí zadavatel kvalifikaci všech účastníků a poté vyzve k podání nabídky ty, kteří tuto kvalifikaci splnili.

Jednací řízení s uveřejněním

Toto řízení zahájí zadavatel odesláním oznámení a nebo předběžného oznámení k uveřejnění. Použije ho však pouze v případě, pokud jsou splněny zákonné podmínky. Je to např. v případě, kdy by použití otevřeného nebo užšího řízení komplikovalo dosáhnout přijatelného plnění. Hlavním znakem tohoto řízení je to, že zadavatel může jednat o předběžných nabídkách s účastníky

Jednací řízení bez uveřejnění

Jedná se o nejméně transparentní druh, a to hlavně proto, že zadavatel zahájí toto řízení bez uveřejnění odesláním výzvy k jednání, podání nabídek nebo zahájením jednání s dodavatelem. Důvody pro jeho využití vychází přímo z evropských směrnic a nelze je rozšiřovat. Jejich výčet je tedy dán zákonem. Jednou z podmínek je např. návaznost na předchozí neúspěšné zadávací řízení, kdy nebyly podány žádné nabídky nebo žádosti o účast, popř. tyto nabídky nesplňovaly požadavky zadavatele. Výčet jednotlivých podmínek je uveden v § 63 zákona o ZZVZ.

Řízení se soutěžním dialogem

Toto řízení musí splňovat podmínky jako přechodí jednací řízení s uveřejněním. Zadavatel zahájí řízení odesláním oznámení a následně vybere účastníka řízení a vyzve k účasti v soutěžním dialogu. Tento dialog ukončí po nalezení uspokojivého řešení a vyzve účastníky k podání nabídek

Řízení o inovačním partnerství

Jedná se o nový druh zadávacího řízení. Důležitou podmínkou pro použití je skutečnost, že není možné použít stávající dodávky, služby nebo stavební práce pro konkrétní typ zakázky a je nutné použít např. nové dokonalejší zboží, službu či techniku.

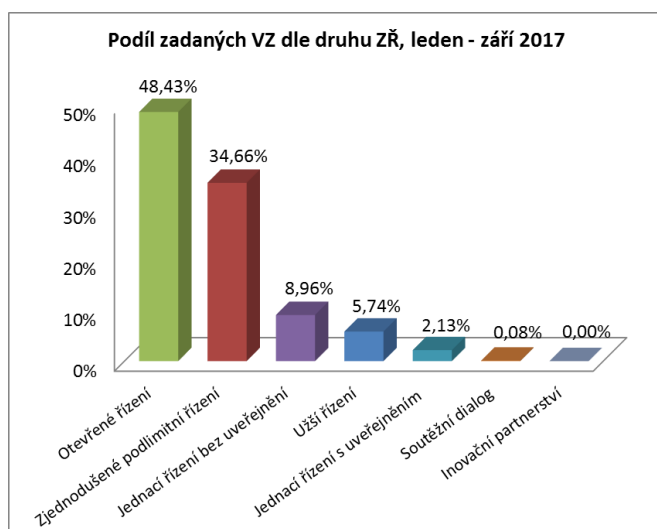
Koncesní řízení

I toto řízení je zákonem nově vymezeno. V původní úpravě byl tento režim upraven samostatným zákonem 139/2006 Sb. o koncesních smlouvách a koncesním řízení. Nyní je ale značně zjednodušen a zadavatel si sám stanovuje podmínky koncesního řízení. Musí však dodržet zákonné podmínky a základní prvky koncesního řízení. Zadavatel zahájí toto řízení odesláním výzvy k jednání nebo zahájením jednání s dodavatelem.

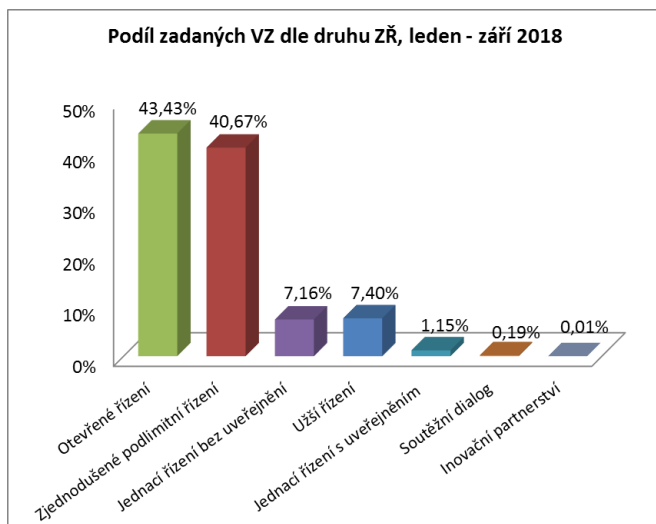
Řízení pro zadání veřejné zakázky ve zjednodušeném režimu

V tomto režimu jsou zadávány veřejné zakázky na sociální a jiné zvláštní služby, které jsou uvedeny v příloze č. 4 zákona o ZZVZ. Jsou jimi např. služby náboženských organizací, služby související s vězením, služby v oblasti veřejné bezpečnosti aj.

Využití uvedených druhů zadávacích řízení závisí na tom, zda zadavatel splňuje podmínky uvedené v zákoně o ZZVZ pro konkrétní druh zadávacího řízení. Vždy ale platí, že zahájí-li např. v užším řízení, je povinen dodržet postup v průběhu celého zadávacího procesu. Ministerstvo pro místní rozvoj vydává čtvrtletně statistiky, kde jsou uvedeny počty a finanční objemy veřejných zakázek a porovnává tyto údaje s předchozím rokem.

Graf č. 1 Podíl zadaných veřejných zakázek leden–září v r. 2017

Graf č. 2 Podíl zadáných veřejných zakázek leden–září v r. 2018¹²

3.1.1 Předmět VZ

jednou z forem dělení veřejných zakázek je rozdělení podle předmětu, a to na:

- veřejné zakázky na dodávky
- veřejné zakázky na služby
- veřejné zakázky na stavební práce

Zákon stanoví, že veřejnou zakázkou na dodávky je taková zakázka, jejímž předmětem je pořízení věcí, zvířat nebo ovladatelných přírodních sil. Současná právní úprava již specifikuje pojem věcí. V právním smyslu se jedná o vše, co je rozdílné od osoby a slouží k potřebě lidí.¹³ Jak jsem již uvedla, jsou zde zahrnuty i ovladatelné přírodní síly, které v tomto případě představují např. elektrická energie, plyn, který je distribuovaný v rámci plynárenské sítě nebo např. voda ve vodovodu či kanalizaci.

Za veřejnou zakázku na služby je považována taková zakázka, kdy předmětem je poskytování jiných činností než stavebních prací. Služby jsou velmi obsáhlou skupinou veřejných zakázek a v podstatě sem můžeme zařadit každou veřejnou zakázku, kterou

¹² Ministerstvo pro místní rozvoj [online], ©2012.[cit 2019-01-15] Dostupné z: <http://www.portal-vz.cz/cs/Spoluprace-a-vymena-informaci/Vyrocní-zpravy-a-souhrnné-udaje-o-veřejných-zakázkách/Statisticke-udaje-o-veřejných-zakázkách>

¹³ §489 zákona č. 89/2012 Občanský zákoník

nelze zařadit do skupiny stavebních prací či dodávek. Veřejnou zakázkou na stavební práce je veřejná zakázka, jejímž předmětem je:

a) poskytnutí činnosti uvedené v oddílu 45 hlavního slovníku jednotného klasifikačního systému pro účely veřejných zakázek podle přímo použitelného předpisu Evropské unie¹⁴ - tyto číselníky jsou součástí informačního systému o veřejných zakázkách, který provozuje Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

b) Zhotovení stavby

c) Poskytnutí souvisejících projektových činností, pokud jsou zadávány společně se stavebními pracemi podle písmene a) nebo b)

Stavbou je pro účely tohoto zákona výsledek stavebních nebo montážních prací vytvářející jednotný celek, který je sám o sobě dostatečný k plnění hospodářské nebo technické funkce. Bez ohledu na právní formu spolupráce mezi zadavatelem a dodavatelem se za veřejnou zakázku na stavební práce považuje rovněž zhotovení stavby odpovídající požadavkům stanoveným zadavatelem, přičemž za odpovídající požadavkům stanoveným zadavatelem se považuje stavba, u níž má zadavatel rozhodující vliv na druh nebo projekt stavby¹⁵

3.1.2 Režim zadávacího řízení

Dalším důležitým údajem, který je pro zadavatele velice podstatný, je předpokládaná hodnota zakázky. Jedná se o výši úplaty za plnění konkrétní veřejné zakázky. Tato hodnota je vyjádřena v penězích a uvádí se bez daně z přidané hodnoty. Do této částky se zahrne hodnota veškerých plnění, které se veřejné zakázky týkají a zadavatel je povinen v případě, kdy využívá zadávací řízení, tuto hodnotu uvést ještě před jeho zahájením. Podle výše předpokládané hodnoty určí zadavatel, v jakém režimu bude probíhat zadávací řízení, a tedy jaké postupy při samotném zadávacím procesu použije. Od toho, v jakém režimu bude řízení probíhat se také odvíjí lhůty, které jsou u každého druhu jiné. Jedná se tak např. o lhůtu, kdy je zadavatel povinen zveřejnit výzvu apod.

¹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2195/2002 o společném slovníku pro veřejné zakázky (CPV) v platném znění

¹⁵ § 14 zákona č. 134 ze dne 19. dubna 2016 Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ)

Kategorie, které zákon rozlišuje z pohledu výše předpokládané hodnoty jsou tři:

- veřejné zakázky malého rozsahu
- nadlimitní veřejné zakázky
- podlimitní veřejné zakázky

Nadlimitní a podlimitní režimy jsou vymezeny finančními hodnotami, které jsou stanovovány sdělením Evropské komise a jsou měněny každé dva roky. V České republice je toto sdělení aplikováno v nařízení vlády o stanovení finančních limitů a částek pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek č. 172/2016 Sb. a dále nařízení 471/2017 Sb., kterým se toto nařízení mění. V současné době platí pro veřejné zakázky na stavební práce tyto limity (bez DPH):

Veřejná zakázka malého rozsahu – předpokládaná hodnota je ve výši 6 000 000 Kč nebo méně

Podlimitní veřejná zakázka - předpokládaná hodnota je vyšší než 6 000 000 Kč, ale nižší než 149 224 000 Kč

Nadlimitní veřejná zakázka – předpokládaná hodnota je ve výši 149 224 000 Kč nebo více

Volba režimu, ve kterém zadavatel veřejnou zakázku zadává je závislá na volbě formuláře, který použije při zahájení zadávacího řízení. Použití formuláře souvisí s povinností zadavatele zveřejňovat informace a je upraveno ve vyhlášce č. 168/2016 Sb. o uveřejňování formulářů. V této vyhlášce jsou upraveny podmínky přístupu k uveřejněným formulářům, dále podmínky přijetí k uveřejnění, povinné náležitosti, ale i případné změny či vady ve formulářích. Volba režimu je pro zadavatele zásadní, může se stát, že použije pro podlimitní režim formulář nadlimitního. Není to chybou, ale v tomto případě si zvolil přísnější režim a není možné ho v průběhu zadávacího řízení měnit.

Zakázka malého rozsahu

Dalo by se říci, že přísnost a náročnost režimů zakázek jsou odvislé od hodnoty. Zakázky s nižší hodnotou nevyžadují tak přísný režim jako zakázky s hodnotou vysokou. Veřejná zakázka malého rozsahu jejíž hodnota je např. u stavebních prací nižší než 6 000 000 Kč nemusí zadavatel zadávat v režimu zákona o ZZVZ, musí ale dodržet zásady uvedené v § 6 zákona o ZZVZ, tedy transparentnost, přiměřenost, rovné

zacházení a zákaz diskriminace. I když není zadávána podle zákona, vztahují se přesto na zadavatele práva a povinnosti vyplývající ze zákona o ZZVZ, a to především povinnost uveřejnit uzavřenou smlouvu nejpozději do 15 dnů od podpisu, existují však i výjimky, které jsou blíže specifikovány v § 219 tohoto zákona. Rozhodne-li se však zadavatel použít v zadávacím řízení zákonné postupy, je povinen dokončit toto řízení podle zákona a nesmí v průběhu řízení tento režim změnit. V praxi si většina zadavatelů stanoví pravidla např. formou vnitřního předpisu nejčastěji jsou to směrnice schválené např. radou města či zastupitelstvem obce.

Podlimitní režim

Je-li hodnota zakázky na stavební práce vyšší než 6 000 000 Kč bez DPH, jedná se již o podlimitní zakázku a zadavatel musí použít ustanovení pro tento typ zadávání. Zajímavé je, že tento typ zadávání byl upraven přímo českými zákonodárci. Směrnice Evropské unie znají a upravují pouze nadlimitní režim a ostatní nechávají na členských státech. Ti jsou však samozřejmě povinni zajistit, aby i u tohoto typu zadávacího režimu byly dodrženy zásady transparentnosti, diskriminace a rovného zacházení. Zákon umožňuje zadavateli vybrat si způsob zadání v rámci tohoto režimu, a to buď:

1. ve zjednodušeném podlimitním řízení – v případě VZ na stavební práce, jejichž hodnota je nižší než 50 000 000 Kč a dále v pro podlimitní VZ na dodávky a služby, nebo
2. v jakémkoliv zadávacím řízení pro nadlimitní režim. Při volbě této možnosti platí, již dříve zmíněná povinnost zadavatele, dodržet tento režim po celou dobu zadávacího řízení, a to i v případě, že mohl zvolit zjednodušené řízení.

Zadavatel zahájí zjednodušené podlimitní řízení uveřejněním na svém profilu. Má však i možnost, zaslat výzvu některým dodavatelům. Musí to být ale nejméně 5 dodavatelů a výzva musí obsahovat povinné náležitosti, které jsou uvedené v příloze č. 6 k zákonu ZZVZ¹⁶. Těmito údaji jsou například identifikační údaje zadavatele, údaje o přístupu k zadávací dokumentaci, způsob podání nabídek, lhůty apod. Tím, že zadavatel

¹⁶ Příloha č. 6 k zákonu č. 134/2016 Sb. ze dne 19.dubna 2016 Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ)

obešle dodavatel nebrání ostatním účastníkům v podání nabídky, protože kompletní zadávací dokumentace je uveřejněna na jeho profilu, a to po celou dobu, kdy probíhá lhůta pro podání nabídek. Tato lhůta počíná běžet prvním dnem po zveřejnění a musí trvat nejméně 11 pracovních dní. Použije-li zadavatel v případě stavebních prací otevřené řízení, tedy variantu 2, je zde lhůta 15 dní. Spolu se zadávací dokumentací zveřejňuje zadavatel i veškerá její vysvětlení. Tato vysvětlení musí být uveřejněna nejméně 4 pracovní dny před skončením lhůty pro podání nabídek.¹⁷ Je pravidlem, že lhůty se stanovují vždy přiměřeně tomu, aby byl dodavatel schopen požadované úkony splnit.

Nadlimitní režim

„Pro zadání veřejné zakázky v nadlimitním režimu může zadavatel použít otevřené řízení nebo užší řízení a za splnění dále uvedených podmínek také jednací řízení s uveřejněním, jednací řízení bez uveřejnění, řízení soutěžním dialogem nebo řízení inovačního partnerství“¹⁸

Pro otevřené a užší řízení nemusí dodavatel splňovat již další podmínky, zatímco u dalších je použití podmíněno splněním dalších předpokladů, které jsou vymezeny v zákoně. Tato řízení nejsou určena pouze pro nadlimitní režim, ale lze je využít i pro podlimitní zakázky. Je to čistě jen na dobrovolném rozhodnutí postupovat podle jednoho z těchto druhů. V případě použití zjednodušeného podlimitního režimu, může zadavatel použít jednotlivá pravidla pro nadlimitní režim podle vlastní úvahy.

Zákon nám nejen určuje podmínky, které užijeme u jednotlivých druhů zadávacího řízení, průběh od chvíle zahájení, ale i jednotlivé lhůty v řízeních. Jsou zde upraveny zadávací podmínky, především kvalifikace dodavatelů nebo technické podmínky. Řeší pravidla pro podání nabídek, otevírání nabídek, pravidla hodnocení, kritéria hodnocení, posouzení mimořádně nízké nabídkové ceny, snížení počtu účastníků, elektronické aukce, pravidla pro výběr dodavatele, oznámení o výběru dodavatele. V neposlední řadě stanovuje pravidla pro uzavření smlouvy na veřejnou zakázku s vybraným dodavatelem, popř. další postup při případném vyloučení dodavatele. Zákon také určuje podmínky pro případ, kdy zadavatel může nebo kdy je povinen zrušit zadávací řízení.

¹⁷ § 54 zákona č. 134 ze dne 19. dubna 2016 Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ)

¹⁸ Česko. Zákon č. 134 ze dne 19. dubna 2016, Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ). In: Sbírnka zákonů, Česká republika. 2016, částka 51, s.2365. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

3.1.3 Zadávací podmínky a hodnocení VZ

Zadávací podmínky

Jedním z důležitých a v zadávacích řízeních zásadním okamžikem je prokazování a posuzování kvalifikace. Zadavatelé se tímto způsobem ujíší o tom, že dodavatel je schopen splnit předmět veřejné zakázky. Kritéria stanoví v zadávací dokumentaci a jsou povinná pro všechny uchazeče. Zákonem jsou požadavky na kvalifikaci stanoveny pro nadlimitní režim, ale jsou užívány i pro režim podlimitní. Ve zjednodušeném podlimitní režimu může požadovat pouze prohlášení o tom, že uchazeč tyto kvalifikační kritéria splňuje a doklady požadovat až po vybraném uchazeči. Tento způsob ušetří čas a značně zjednoduší proces nejen pro zadavatele, ale i pro dodavatele.

Požadavky zadavatele zahrnují následující kvalifikace:

- základní způsobilost
- profesní způsobilost
- technickou kvalifikaci
- ekonomickou kvalifikaci

Bez ohledu na druh zadávacího řízení je povinně požadováno prokázání základní způsobilosti. Jedná se o kritéria, která jsou pevně stanovena a zadavatel si je nemůže upravit. V rámci této způsobilosti dokládá dodavatel trestní bezúhonnost, tzv. bezdlužnosti, a to na zdravotním pojištění, sociálním pojištění či daních. Dále zda není uchazeč v likvidaci, či proti němu nebylo vydáno rozhodnutí o úpadku nebo nebyla nařízena nucená správa, a nakonec výpis z obchodního rejstříku, popř. čestné prohlášení, pokud v něm není zapsán. Základní způsobilost je v nabídkách předkládána jako čestné prohlášení podepsané statutárním orgánem. Zadavatel může však požadovat další doklady. Těmi jsou výpis z trestního rejstříku, a to nejen všech statutárních orgánů, ale i právnických osob. Dále potvrzení z Finančního úřadu nebo Okresní správy sociálního zabezpečení. Výpis z rejstříku trestů je snadné získat na kontaktních místech veřejné správy tzv. CZECH POINTU. Zde si může kdokoliv za poplatek vyžádat výpis z veřejných i neveřejných rejstříků téměř okamžitě. Získat potvrzení z FÚ a OSSZ je o poznání složitější. Je nutné zaslat na příslušný úřad žádost datovou schránkou a čekat na její vyřízení. Z vlastní zkušenosti vím, že úřad reaguje pružně. A nestalo se mi, že bychom museli na vyřízení čekat více jak 10 dní. Většinou reagují do týdne, ale pro je

snadnější mít toto potvrzení stále platné, což představuje každé tři měsíce žádat o nové. OSSZ zasílá potvrzení do datových schránek a je bezplatné. FÚ žádost vyřídí a za správní poplatek je možné si potvrzení vyzvednout na příslušném úřadě. Někteří zadavatelé požadují tyto doklady doložit přímo v nabídce uchazeče, kde postačí kopie příslušných dokladů a ve chvíli, kdy se z uchazeče stane vybraný dodavatel, musí doklad doložit v originále nebo v ověřených kopiích.

Profesní způsobilostí se zadavatel ujistí, že dodavatel je oprávněn k podnikání a má odbornou způsobilost k zabezpečení plnění předmětu zakázky. Dodavatel splní tuto kvalifikaci předložením výpisu z obchodního rejstříku, nebo výpisem z jiné evidence. Zadavatel může také požadovat výpis z živnostenského rejstříku nebo doklad o odborné způsobilosti, kterým je například doklad autorizovaného technika v oboru dopravních staveb, či staveb vodního hospodářství.

Nový zákon ZZVZ zavedl opět ekonomickou kvalifikaci. Ta již existovala v předešlém zákoně, ale po novelizaci byla zrušena. Nyní může zadavatel opět požadovat po dodavateli prokázání tohoto kritéria, ale nyní už jen v podobě obrátů. Smyslem tohoto požadavku je snížit riziko, že bude vybrán dodavatel, jehož finanční situace by mohla ohrozit realizaci zakázky. Dokladem pro prokázání této kvalifikace je výkaz zisků a ztrát. Obvykle bývá vyžadováno předložení obrátů za předešlé 3 roky.

Technickou kvalifikaci požaduje zadavatel prokázat zejména z důvodu ověření, jestli dodavatel, který má realizovat veřejnou zakázku, disponuje potřebnými zkušenostmi, odbornými znalostmi, technikou a v neposlední řadě i zaměstnanci nebo osobami, které se budou podílet na realizaci zakázky. Taxativní výčet kritérií, která jsou uvedena v zákoně ZZVZ nelze rozšiřovat. Zadavatel je může požadovat, ale také nemusí. Může požadovat splnění jednoho nebo i více kritérií. Vždy by se však tyto požadavky měly vztahovat k předmětu veřejné zakázky a měly by být přiměřené a odpovídat rozsahu zakázky. Nejčastěji využívaným kritériem je bezesporu předložení seznamu referencí. U stavebních prací je to seznam stavebních prací poskytnutých za posledních 5 let před zahájením zadávacího řízení. Tato lhůta může být přiměřeně prodloužena v případě, kdy se jedná o zakázku jejímž předmětem není zcela obvyklé dílo, které se realizuje ojedinele a byl by tímto kritériem ovlivněn počet možných účastníků. Spolu s tímto přehledem dokládá uchazeč osvědčení vystavené objednatelům realizované zakázky. Toto osvědčení většinou obsahuje základní informace o zakázce, kterými jsou název, místo realizace,

doba realizace, hodnota zakázky, a hlavně prohlášení objednatele, že bylo dílo provedeno řádně. Jedním z dalších technických kritérií je požadavek na předložení přehledu nástrojů, pomůcek nebo technických zařízení nebo seznam realizačního týmu, které bude mít objednatel k dispozici při realizaci zakázky. Zadavatel může stanovit minimální úroveň tohoto kritéria, kterým může být např. doložení dokladu o dosaženém vzdělání (vysokoškolský diplom nebo vysvědčení ze střední školy) nebo seznam techniky, kterou musí uchazeč disponovat ať už jako vlastník, nebo jako pronajímatel.

Uchazeč je oprávněn prokázat kvalifikaci jinou osobou v případě, kdy není sám schopen tuto kvalifikaci prokázat. Tato možnost se netýká prokázání základní způsobilosti, ale týká se kvalifikace ekonomické, technické a profesní způsobilosti s výjimkou prokázání výpisem z obchodního rejstříku. Rozhodne-li se dodavatel využít další osobu, označovanou jako poddodavatel, musí i tato osoba prokázat základní způsobilost, doložit výpis z obchodního rejstříku a prohlášení, že se bude podílet na realizaci zakázky. Zákon umožňuje jako poddodavatele neoznačit toho, kdo se na zakázce podílet nebude, ale pouze disponuje např. technickým vybavením a je v pozici pronajímatele. Zadavatel si může v zadávací dokumentaci vyhradit právo, aby uchazeč specifikoval, které části bude realizovat pomocí poddodavatelů a předložil jejich seznam. Také může vymežit, která část zakázky má být realizována jen dodavatelem. V případě stavební zakázky tak může vymežit, že např. pokládku vodovodního potrubí či pokládku dlažby provede dodavatel vlastními zaměstnanci. Je-li zakázka rozsáhlá nebo technicky náročná, využívají dodavatelé možnosti podat společnou nabídku. I v tomto případě platí, že každý musí samostatně prokázat základní způsobilost a doložit výpis z obchodního rejstříku. V tomto případě zadavatel požaduje doložení smlouvy o spolupráci, která je v současném znění zákona označována jako smlouva o společnosti. Výhodou pro dodavatele je možnost prokázat požadovaná technická kritéria buď společně nebo jen jedním ze společníků.

Stanovení kritérií pro kvalifikace, a to zejména technické, musí odpovídat rozsahu, technické náročnosti a předmětu veřejné zakázky. Musí být nastaveny přiměřeně, jasně a tak, aby byl uchazeč schopen odhadnout, zda může dané podmínky kvalifikace splnit. Zadavatel určuje minimální požadavky na splnění, a ta by se neměla stát nástrojem pro vyloučení dodavatele nebo upřednostňovat jen některé z nich.

Kvalifikace se dá prokazovat i jednodušeji. Součástí informačního systému o veřejných zakázkách, které spravuje Ministerstvo pro místní rozvoj, je seznam kvalifikovaných dodavatelů. Výpisem z této části ISVZ může zadavatel prokázat jak základní, tak i profesní způsobilost. Zadavatel je bez ohledu na režim zakázky povinen výpis z tohoto seznamu akceptovat. Platnost výpisu, který lze získat na kontaktních místech veřejné správy CZECH POINT, stejně jako ostatní výpisy z veřejných rejstříků, je 3 měsíce.¹⁹

Dalším dokladem pro jednoduší prokázání kvalifikace je certifikát, který je vydán v rámci systému certifikovaných dodavatelů. Na rozdíl o seznamu kvalifikovaných dodavatelů, tento systém nespravuje státní instituce, ale podléhají schválení Ministerstva pro místní rozvoj, které rozhoduje o schválení ve správním řízení. Dodavatelé mohou tímto certifikátem doložit nejen základní a profesní způsobilost, ale také ekonomickou a technickou kvalifikaci. Oba dva uvedené dokumenty jsou zpoplatněny. To znamená, že při zápisu nebo žádosti o zápis změny podléhají správním poplatkům podle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích v platném znění. Zápis do systému kvalifikovaných dodavatelů je zpoplatněn částkou 5 000,- Kč a žádost o změnu částkou 3 000,- Kč. Systém certifikovaných dodavatelů je dražší a většina dodavatelů si tuto investici právě z tohoto důvodu rozmyslí. Zápis je zpoplatněn částkou 20 000 Kč a změna zápisu částkou 5 000 Kč. Pro dodavatele však mají tyto dva zjednodušené způsoby prokazování způsobilosti velký přínos. Jak jsem již dříve uvedla, 18. 10. 2018 byla zahájena povinná elektronizace veřejných zakázek, tento způsob prokazování značně zjednoduší proces mnohým dodavatelům. Dokládání originálních dokumentů, popř. jejich ověřených kopií, není pro mnohé jednoduché a tímto způsobem se dají prokázat např. doklady o odborné způsobilosti.²⁰

¹⁹ Zadavatel akceptuje platnost dokladů k prokázání kvalifikace ne starší než 3 měsíce od data k němuž se splnění kvalifikace prokazuje. Platí to pro výpisy z veřejných rejstříků a další orgány státní správy a čestná prohlášení.

²⁰ Karo, B., Holásková, A. *Jak zefektivnit předkládání dokladů před podpisem smlouvy*. Veřejné zakázky v praxi. 2018, 3 /VI/, září 2018, s. 37-39. ISSN 1805-8523

Hodnocení VZ

Tak jako veškeré postupy, tak i pravidla pro hodnocení nám stanovuje zákon, a to v § 115 zákona ZZVZ. Pro zadavatele je povinností stanovit pravidla již v zadávací dokumentaci, ve výzvě nebo ve výzvě k podání žádosti o účast. Tato pravidla musí respektovat princip rovného zacházení a přiměřenosti, musí být transparentní a nediskriminační²¹. Musí být stanovena tak, aby pro některé dodavatele nebyla konkurenčně výhodnější. Je důležité, aby byla jednoznačná a specifikována co nejpřesněji, aby si je uchazeč nemohl vyložit různými způsoby.

Pravidla zahrnují jak kritéria hodnocení, tak i metodu vyhodnocení a váhu nebo jiný matematický vztah mezi dílčími kritérii. Není-li zadavatel schopen objektivně určit váhu nebo matematický vztah, uvede je podle sestupného významu. Tento způsob se používá jen výjimečně a zadavatel musí uvést důvod, proč není možné váhu k jednotlivým kritériím přiřadit. Nejčastěji se využívá kritérium nejnížší nabídkové ceny, dále pak kritérium ekonomické výhodnosti. Zadavatel si stanoví, že bude ekonomickou výhodnost nabídky hodnotit podle nejnížší nabídkové ceny v Kč.²² Často se setkáváme i s hodnocením procentuálním nebo bodovacím. Je to většinou v rámci zakázek malého rozsahu u menších obcí. V takovém případě je například stanoveno, že hodnotící komise použije bodovací stupnici v rozsahu 0 až 100 bodů. Každému dílčímu kritériu je přidělena bodová hodnota, ta je odrazem úspěšnosti předmětné nabídky. Hodnocení se podle této metody provede tak, že jednotlivá bodová ohodnocení nabídek dle dílčích kritérií se vynásobí příslušnou vahou daného kritéria, které je uvedeno v zadávací dokumentaci. Na základě součtu výsledných hodnot se stanoví pořadí úspěšnosti jednotlivých nabídek. Jak jsem již uvedla může být hodnotícím kritériem cena, ale také např. délka záruční doby. Setkala jsem se již i s hodnotícím kritériem ve formě estetického vzhledu mobiliáře. Zadavatel stanovil kritéria takto:

nabídková cena bez DPH	váha 80%
délka záruční doby	váha 10 %
(zde určil zadavatel i rozsah: min. 24 měsíců, max. 60měsíců)	
estetický vzhled mobiliáře	váha 10%

²¹ § 6 zákona č. 134 ze dne 19.dubna 2016 Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ)

²² V zadávací dokumentaci by mělo být uvedeno, zda se jedná o cenu s DPH nebo bez DPH

Nejnižší cenu ohodnotil bodově jako poměr nejnižší hodnocené nabídkové ceny a ceny v příslušné nabídce krát 100, krát váha příslušného kritéria. U záruční doby hodnotil poměr minimální nabídky k hodnocené nabídce krát 100, krát váha příslušného kritéria. Nejvíce nás samozřejmě jako zadavatele zajímalo, jakým způsobem bude hodnocen estetický vzhled mobiliáře. Vzhledem k tomu, že byl i v projektové dokumentaci jen všeobecný popis tohoto mobiliáře, vznesli jsme dotaz na zadavatele. Zadavatel odpověděl nejednoznačně a nedokázal konkrétně určit jakým způsobem bude toto kritérium hodnoceno. Vzhledem k tomu, že šlo o zakázku malého rozsahu a na další dotazy uchazečů odpovídal zadavatel, pro nás ne zcela podle našich představ a neúplně, rozhodli jsme se tohoto výběrového řízení neúčastnit.

Oproti předešlé právní úpravě není v současné době zadavatel povinen u většiny zakázek sestavovat hodnotící komisi. Většinou se ale s hodnotící komisí setkáváme. Většina obcí má své vyhlášky a předpisy, která tuto podmínku ustanovují. V případě, že tato komise sestavena není, provádí hodnocení zadavatel prostřednictvím pověřené osoby. Při samotném hodnocení nabídek postupuje hodnotitel podle pravidel uvedených v zadávací dokumentaci a v neposlední řadě i podle § 6 zákona ZZVZ. Cílem je určit nejvýhodnější nabídku a pořadí nabídek podle jejich ekonomické výhodnosti. I když zákon vysloveně neříká, že musí být stanoveno pořadí ostatních nabídek, musí to z tohoto hodnocení vyplývat. A to hlavně z důvodu, kdy je vybraný dodavatel vyloučen a k uzavření smlouvy je vyzván další v pořadí.

Povinností zadavatele je vybrat k uzavření smlouvy toho účastníka zadávacího řízení, který podal nejvýhodnější nabídku. Může se stát, že se zadávacího řízení účastnil pouze jeden uchazeč. V tomto případě je možné, aby zadavatel hodnocení neprováděl.

Rozhodnutí o výběru dodavatele odešle zadavatel všem účastníkům zadávacího řízení. Je však možné, aby si již v zadávací dokumentaci vyhradil, že oznámení považuje za doručené v okamžiku jeho zveřejnění na jeho profilu. Praxí ovšem je, že vybranému dodavateli se toto rozhodnutí většinou zasílá např. elektronickou poštou, či datovou schránkou.

Součástí oznámení o výběru je zpráva o hodnocení nabídek. Je zde uveden postup a výsledek hodnocení s podrobnou specifikací v rámci jednotlivých kritérií. Tato zpráva slouží nejen jako podklad pro rozhodnutí zadavatele o výběru, ale také je zdrojem informací pro ostatní účastníky. Rozhodnutím o výběru nedochází k uzavření smlouvy,

ale vzniká jak zadavateli, tak i dodavateli závazek smlouvu uzavřít, a to za předpokladu že zde nejsou žádné překážky pro její uzavření. Pro zadavatele existuje pouze jediná možnost neuzavření smlouvy, a tím je zrušení zadávacího řízení. V tomto případě musí být splněny důvody, které stanovuje zákon²³. Jsou jimi např. případy, kdy se výběrového řízení nezúčastní žádný dodavatel, nebo pokud zadavatel neobdržel dotaci apod. Každá fáze zadávacího řízení má svoji lhůtu, nejinek je to i v případě uzavření smlouvy. Od okamžiku rozhodnutí o výběru dodavatele po okamžik uzavření smlouvy existuje tzv. lhůta zakazu uzavřít smlouvu. V této lhůtě mohou ostatní účastníci zadávacího řízení podat námitky proti rozhodnutí zadavatele. Až po uplynutí této lhůty a pokud neprobíhá přezkoumání úkonů zadavatele orgánem dohledu, jsou obě strany povinny uzavřít smlouvu.

²³ § 127 zákona č. 134 ze dne 19. dubna 2016 Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ)

4 OCHRANA PROTI NESPRÁVNÉMU POSTUPU ZADAVATELE

Právní úprava pro zadávání veřejných zakázek vychází ze směrnic Evropské unie. Směrnice jsou právním aktem, který je závazný pro všechny členy EU, kterým jsou určeny. Jakým způsobem a kterými prostředky budou implementovány ve vnitrostátních právních úpravách, ponechává na každém státu a jeho orgánech. Stejně je to i s ochranou proti nesprávnému postupu zadavatele. V České republice je ochrana proti nesprávnému postupu zadavatele obsažena v části třinácté ZZVZ, která je rozdělena na hlavu I – námitky a hlavu II – dohled nad dodržováním zákona.

Všichni zadavatelé jsou povinni dodržovat pravidla během celého zadávacího řízení. Pokud dojde k porušení těchto pravidel, jsou zde zákonné kontrolní mechanismy, které umožní účastníkům nezákonný postup zadavatele napravit. Těmito mechanismy jsou institut námitek a správní řízení před úřadem. V České republice je výkonem dozoru pověřen úřad pro ochranu hospodářské soutěže, zkráceně ÚOHS. Účastník ZŘ musí vždy jako první použít námitkové řízení. V případě, že svoji stížnost zašle nejdříve úřadu, bude jeho návrh odmítnut. Taková jsou pravidla, ze kterých vyplývá, že uchazeč musí nejdříve vyčerpat všechny možnosti a až poté podat návrh na přezkoumání úkonů zadavatele. V říjnu roku 2016 nabyl účinnosti nový zákon o veřejných zakázkách²⁴, který poskytl zadavateli větší volnost v zadávacích řízeních. O to více však musí dodržovat základní zásady. Pozici dodavatele posílil o možnosti uspět v námitkovém řízení nebo v řízení před orgánem, který vykonává dohled nad dodržováním zákona. ÚOHS. přezkoumává úkony zadavatele ve správním řízení. To je zahájeno buď na písemných návrh dodavatele, nebo z úřední povinnosti. V případě, kdy úřad zjistí pochybení ze strany zadavatele, zjednává nápravu ve formě uložení nápravného opatření. V tomto případě může dojít ke zrušení příslušného nezákonného úkonu nebo celého řízení, a to i v případě soutěže o návrh. Ve chvíli, kdy byla již uzavřena smlouva a úřad zjistí pochybení, nemůže již do uzavřeného smluvního vztahu zasáhnout, může však konstatovat, že byl spáchán správní delikt a uložit zadavateli. Zákaz plnění smlouvy může úřad nařídit v případě porušení zákona.

²⁴ Zákon 134/2016 Sb. o ZZVZ

4.1 NÁMITKY

„Námitky může podat dodavatel, kterému postupem zadavatele souvisejícím se zadáváním podlimitní nebo nadlimitní veřejné zakázky, včetně koncese s výjimkou koncesí malého rozsahu podle § 178 nebo se zvláštními postupy podle části šesté hrozí nebo vznikla újma.“²⁵

Námitky jsou prvním krokem, kterými si dodavatel může zjednat nápravu přímo u zadavatele, aniž by se konalo správní řízení. Ve chvíli, kdy se dodavatel domnívá, že zadavatel porušil během zadávacího řízení zákon a cítí se poškozen, měl by reagovat. Bude-li chtít následně využít možnosti podat návrh na přezkoumání úkonů u příslušného úřadu, je tato část pro něho povinná. Bez předchozího podání námitek není možné návrh na přezkoumání podat. Podání námitek je možné v podlimitním a nadlimitním řízení. Tento prostředek ochrany se netýká veřejných zakázek malého rozsahu, protože ty jsou zadávány mimo režim zákona. Výjimkou by mohla být ta situace, kdy zadavatel dobrovolně zadá tuto zakázku dle zákona ZZVZ a je tudíž povinen dodržet všechna ustanovení po celou dobu průběhu ZŘ. Další z možností ohradit se proti nesprávnému postupu zadavatele by mohl stěžovatel v případě, kdy se domnívá, že postup zadavatele směřuje k zadání zakázky mimo zadávací řízení v rozporu se zákonem ZZVZ. Jedná se o zcela nový druh námitek. Stěžovatel může nově podat námitky, pokud se domnívá, že byla chybně stanovena předpokládaná hodnota a v důsledku toho mohla být veřejná zakázka zadána mimo režim zákona ZZVZ.

Možnost podat námitky má účastník zadávacího řízení. Jde o procesní úkony, které způsobují újmu jen účastníkovi příslušného zadávacího řízení. V praxi to znamená, že dodavatel, který se neúčastní zadávacího řízení, nemůže do něho zasahovat. Existují však situace, kdy to možné je. Je to v případě stanovení zadávacích podmínek, volbě druhu zadávacího řízení, volbě režimu veřejné zakázky a při postupu zadavatele, který směřuje k zadání VZ mimo zadávací řízení. Bylo by totiž nesmyslné požadovat v těchto případech po dodavateli, aby se pouze z důvodu podání námitek stal účastníkem. Prakticky se jím

²⁵ Česko. Zákon č. 134 ze dne 19. dubna 2016, Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ). In: Sbírká zákonů, Česká republika. 2016, částka 51, s.2426. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

v některých případech ani stát nemůže. Zejména tehdy, jsou-li kvalifikační kritéria stanovena tak, že je nemůže splnit.

Jednání, proti kterému mohou námitky cílit, rozděluje zákon do několika typů a jsou uvedeny v § 241 zákona ZZVZ:

Námitky podle odstavce 1 se podávají písemně a lze je podat proti

- a) všem úkonům či opomenutím zadavatele v zadávacím řízení a zvláštnímu postupu podle části šesté, včetně stanovení zadávacích podmínek,*
- b) volbě druhu zadávacího řízení nebo režimu veřejné zakázky nebo*
- c) postupu zadavatele, který směřuje k zadání veřejné zakázky mimo zadávací řízení v rozporu s tímto zákonem²⁶*

Dodavatel, který se rozhodne podat námitky proti některému z uvedených úkonů je nejen povinen podat tyto námitky v písemné formě, ale musí dodržet a splňovat i obsahové náležitosti. Vždy musí být uvedeny následující údaje

- kdo je podává, tj. identifikace stěžovatele
- v čem spatřuje porušení zákona zadavatelem a
- čeho se domáhá

Nesplňuje-li námitka tyto uvedené náležitosti, zadavatel je odmítne a dodavatel tak ztrácí i možnost dalšího kroku, kterým je podání návrhu na přezkum. Zadavatel v tomto případě nevyzývá dodavatele k doplnění námitek. Je tedy velice důležité věnovat sepisování náležitou pozornost. Značnou pozornost by měl dodavatel věnovat sepisování všech porušení zákona, proti kterým se ohrazuje. Tato porušení musí pečlivě vypsát a snažit se žádné neopomenout. V případě, kdy by došlo k řízení před ÚOHS, není možné dožadovat se nápravy skutečností, které v námitkách obsaženy nejsou.

Jiná situace nastává, když se jedná o námitku proti vyloučení z důvodu nesplnění základní způsobilosti. Stěžovatel v tomto případě prokazuje obnovení své způsobilosti, a to institutem, který se nazývá nápravné opatření. Tím může být například uhrazení dlužné částky nebo nedoplatku na pojistném, či úhrada újmy, která byla způsobena spácháním trestného činu. Nejde tedy o porušení zákona ze strany zadavatele a stěžovatel zde neuvádí, v čem spatřuje porušení zákona. Zadavatel je povinen posoudit tato nápravná

²⁶ Česko. Zákon č. 134 ze dne 19. dubna 2016, Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ). In: Sbírká zákonů, Česká republika. 2016, částka 51, s.2426. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

opatření a rozhodnout, zda je považuje za dostatečná k obnovení způsobilosti. Pokud by tak neučinil, mohl by být jeho postup považován za netransparentní, a proti tomu by mohl stěžovatel podat již řádné námitky.

Pokud námitky podává ten, kdo není účastníkem zadávacího řízení, je povinen uvést, jaká újma mu tímto porušením vznikla. Pouhé uvedení, že stěžovateli vznikla újma, nestačí a jeho návrh bude odmítnut. Tyto námitky směřují vždy proti zadávacím podmínkám, režimu nebo druhu VZ, či proti postupu, který vede k zadání zakázky mimo zadávací řízení. U jiných námitek nemusí být újma specifikována.

4.1.1 Lhůty pro podání námitek

V § 242 odst. 1 zákona ZZVZ je specifikována lhůta pro doručení námitek. Stěžovatel musí námitky zadavateli doručit do 15 dnů ode dne, kdy se dozvěděl o údajném porušení zákona. Námitky musí být doručeny zadavateli, pouhé předání doručující společnosti nestačí. V době, kdy je již uzavřena smlouva, nelze námitky podat. Nedodrží-li stěžovatel tuto lhůtu, musí zadavatel jeho námitku odmítnout jako opožděnou. Lhůta se počítá podle obecných pravidel, tj. ode dne následujícího po události rozhodné pro její počátek.²⁷

V dalších odstavcích § 242 zákona ZZVZ jsou specifikovány lhůty, podle toho jaké námitky se týkají. Námitky proti oznamovaným úkonům, kterými jsou např. rozhodnutí o výběru dodavatele nebo rozhodnutí o vyloučení, musí být zadavateli doručeny rovněž do 15 dnů od jejich doručení nebo zveřejnění. Při zadávacím řízení ve zjednodušeném podlimitním režimu se za doručení považuje zveřejnění na profilu zadavatele. Tímto úkonem není oznámení o výsledku zadávacího řízení. Námitky již v tuto chvíli podat nelze, protože smlouva byla již uzavřena.

Dalším specifíkem jsou námitky proti řízení, kde je stanovena lhůta. Jsou jimi řízení proti zadávací dokumentaci a podání žádosti o účast. V těchto případech musí být podána nejpozději do skončení příslušné lhůty. U těchto námitek nemusí stěžovatel uvádět, kdy se o porušení dověděl. Předpokládá se, že dodavatel se o údajném porušení nedozví při zveřejnění zadávací dokumentace, ale až ve chvíli, kdy má dokumentaci řádně

²⁷ Obecná pravidla dle zákona č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník, § 605

prostudovanou. V tomto případě lze dodavateli doporučit, reagovat na domnělé porušení okamžitě. Může se stát, že zadavatel bude reagovat těsně před koncem lhůty pro podání nabídek. Upraví zadávací dokumentaci, ale nedodrží ustanovení § 99 odst. 2 zákona ZZVZ, který mu ukládá povinnost, při změně zadávací dokumentace, prodloužit lhůtu pro podání nabídek. Dodavatel nemusí stihnout v tak krátké době zpracovat nabídku. Zadavatel se tím sice dopustí správního deliktu a může mu být uložena pokuta úřadem, pokud je úkon tímto úřadem přezkoumáván. Je zde i možnost zrušení celého zadávacího řízení. Ale dodavatel se tím pádem nestane účastníkem zadávacího řízení a připraví se o možnost podání námitek potažmo návrhu o přezkoumání úkonů. Dodavatel má možnost podání podnětu, ale většinou jej nevyužijí, protože výsledek bývá nejistý.

4.1.2 Vzdání se práva podat námitky

Pouze účastník zadávacího řízení má právo vzdát se podání námitek. Ve chvíli doručení písemného vyjádření končí dodavateli lhůta pro podání námitek. Jestliže by i přesto námitky podal, zadavatel by je považoval za opožděné. V praxi se tento institut využívá pro urychlení zadávacího řízení. Zadavatel nečeká na uplynutí lhůty pro podání námitek a může uzavřít smlouvu s vítězným uchazečem dříve.

4.1.3 Vyřízení námitek

„Zadavatel do 15 dnů od doručení námitek odešle rozhodnutí o námitkách stěžovateli. V rozhodnutí uvede, zda námitkám vyhovuje nebo je odmítá; součástí rozhodnutí musí být odůvodnění, ve kterém se zadavatel podrobně a srozumitelně vyjádří ke všem skutečnostem uvedeným stěžovatelem v námitkách. Pokud zadavatel námitkám vyhová, sdělí v rozhodnutí současně, jaké provede opatření k nápravě.“²⁸

²⁸ Česko. Zákon č. 134 ze dne 19. dubna 2016, Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ). In: Sbírká zákonů, Česká republika. 2016, částka 51, s.2427. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Zadavateli zákon ukládá povinnost vysvětlit zadavateli své rozhodnutí. Nemůže se vyhnout odůvodnění pouhým sdělením, že je námitka stěžovatele nepodstatná, protože k žádnému porušení zákona nedošlo. V takovém případě by úřad toto rozhodnutí zrušil a zadavateli by vznikla povinnost rozhodnout znovu. Zákonné odmítnutí postačí ve chvíli, kdy zadavatel odmítne námítky, které nejsou podané oprávněnou osobou, jsou podány opožděně nebo nesplňují předepsané náležitosti. Nastane-li skutečnost, že zadavatel námítkám vyhoví, nestačí pouhé konstatování. Je zapotřebí, aby uvedl, jak bude zajištěna náprava. Může například zrušit konkrétní úkon, kterým je zrušení rozhodnutí o vyloučení nebo rozhodnutí o výběru dodavatele a provést nový úkon, tj. nové hodnocení. Pokud zadavatel námítky odmítne, neshledá důvody pro vyhovění, musí se zřetelně a podrobně vyjádřit ke všem faktům uvedeným v námítkách. Za odmítnutí se bohužel v současném znění zákona považuje i částečné vyhovění námítkám, nebo provedení odlišných opatření, než kterých se v námítkách domáhal stěžovatel. Proti takovému opatření může stěžovatel podat námítky nové.

V případě, že zadavatel odmítne námítky, ukládá mu zákon povinnost poučit stěžovatele o možnosti podat návrh na zahájení přezkumného řízení u ÚOHS a následné povinnosti doručit ve stejné lhůtě stejnopis návrhu zadavateli. Tato lhůta je stanovena na 10 kalendářních dní od obdržení rozhodnutí o odmítnutí námitek. Toto poučení uvádí zadavatel v rámci rozhodnutí o námítkách. Stane-li se, že zadavatel na námítky vůbec nereaguje a do 15 dnů o nich nerozhodne, má se za to, že námítky odmítl. Stěžovatel má možnost v takovém případě podat návrh k ÚOHS. V tomto případě je stanovena lhůta na 25 dnů ode dne odeslání námitek stěžovatelem. Zadavatel může uzavřít smlouvu až po uplynutí lhůty pro podání návrhu.

Proces zadavatele, při kterém přezkoumává námítky, není správním řízením. Ustanovení správního řádu se na něho nepoužijí. Opomene-li však upozornit stěžovatele na možnost podat návrh na zahájení řízení o přezkoumání úkonů zadavatele, hrozí mu pokuta za správní delikt.

Další možností ochrany před porušením zákona zadavatelem, je institut zákazu uzavření smlouvy. Zákon brání zadavateli v uzavření smlouvy s dodavatelem v těchto případech:

- před uplynutím 15denní lhůty pro podání námitek

- před uplynutím 30denní lhůty pro podání námitek proti dobrovolnému oznámení o záměru uzavřít smlouvu
- do doby, kdy bylo doručeno rozhodnutí o námitkách (pokud byly podány)
- před uplynutím lhůty pro podání návrhu na zahájení řízení o přezkoumání úkonů zadavatele (odmítl-li podané námitky)
- po dobu 60 dnů ode dne zahájení správního řízení (o přezkoumání úkonů zadavatele)
- po dobu 60 dnů ode dne zahájení správního řízení (o přezkoumání úkonů zadavatele)
- z moci úřední

4.2 DOZOR NAD DODRŽOVÁNÍM ZÁKONA

Dozorem nad dodržováním pravidel stanovených zákonem č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek je pověřen Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (úřad). Kontroluje také zadávací podmínky při zadávání podlimitní a nadlimitní veřejné zakázky, koncese s výjimkou koncesí malého rozsahu podle § 178 ZZVZ. Dále pak zvláštní postupy podle části šesté ZZVZ, kterými jsou např. rámcové dohody.

Úřad není oprávněn k přezkoumání postupů zadavatele při zadání veřejné zakázky malého rozsahu. Výjimkou jsou pouze takové VZMZ, které jsou zadány dobrovolně v zadávacím řízení podle ZZVZ. V takovém případě spadá přezkum zadání této veřejné zakázky do kompetence ÚOHS. Pravomoc ÚOHS k doзору nad řádným uveřejňováním smluv a skutečně uhrazených cen dle § 219 ZZVZ tím není dotčena.

Není-li prostřednictvím námitek sjednána náprava, umožňuje zákon postoupit řízení do další etapy, a to do správního řízení před úřadem. V právním prostředí České republiky existují dva stupně přezkumného řízení, kdy po prvostupňovém rozhodnutí úřadu má stěžovatel možnost podání rozkladu k předsedovi ÚOHS. Pravomocné rozhodnutí předsedy ÚOHS má zadavatel možnost napadnout správní žalobou. Tuto žalobu může

podle § 65 zákona SŘS²⁹ (řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu) podat ke Krajskému soudu v Brně, a to výhradně prostřednictvím datové schránky nebo jako datovou zprávu podepsanou uznávaným elektronickým podpisem. Proti tomuto rozhodnutí existuje ještě možnost, podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu České republiky. Lhůta pro podání rozkladu je stanovena na 15 dnů od doručení vydaném v prvním stupni.

Dalšími orgány, které mohou kontrolovat postup zadavatele při zadávání veřejných zakázek, mohou být např. i auditní orgány nebo poskytovatelé dotací.

4.2.1 Dozor nad zadáváním veřejných zakázek

Úřad provádí kontrolu, při které rozhoduje, zda při zadávání veřejné zakázky nebo při zvláštním postupu bylo postupováno podle zákona. Rozhoduje dále o tom, jestli postup zadavatele, který zadává veřejnou zakázku mimo zadávací řízení, odpovídá tomuto zákonu. Rozhoduje o návrhu po ukončení fáze inovačního partnerství, ukládá nápravná opatření, projednává správní delikty podle zákona ZZVZ a ukládá sankce v případě jejich spáchání. V neposlední řadě kontroluje podle kontrolního řádu, zda jsou úkony zadavatele při zadávání veřejných zakázek v souladu se zákonem ZZVZ.

Jak jsem již uvedla, má úřad možnost zasáhnout i ve chvíli, kdy neprobíhá zadávací řízení. Zjistí-li že postup zadavatele obchází zákon může úřad před uzavřením smlouvy zasáhnout a zakázat zadavateli v tomto postupu pokračovat. Je-li smlouva již uzavřena, má úřad možnost uložit zadavateli pokutu nebo zákaz plnění smlouvy. Prostředky, které úřad používá se nazývají nápravná opatření. Tato opatření mají formu zrušení nezákonného úkonu nebo i celého řízení nebo soutěže o návrh.

Úřad kontrolu postupy a úkony zadavatele podle zákona č. 255/2012³⁰. Podle kontrolního řádu vykonává úřad dohled nad výkonem státní správy, právnických osob založených nebo řízených státem nebo územním samosprávným celkem. Pokud zjistí v rámci této činnosti pochybení, může zahájit řízení z moci úřední.

²⁹ § 65 zákona č. 150/2002 Soudní řád správní, účinnost od 1.1.2003, Hlava II Zvláštní ustanovení řízení, Díl I Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu)

³⁰ 255/2012 Sb. zákon o kontrole, účinný od 1. 1. 2014

4.2.2 Řízení o přezkoumání úkonů zadavatele

Řízení je zahájeno písemným návrhem stěžovatele (v tomto případě se označuje jako navrhovatel) nebo z moci úřední, a to dnem, kdy byl návrh doručen úřadu. Jedná se tedy o správní řízení, na něhož se užíje zákon č. 500/2004 Sb. Navrhovatelem je dodavatel, jemuž vznikla na základě chybného jednání zadavatele, újma. Osoba, která nemá zájem na získání zakázky, nemůže tento návrh podat.

Návrh může být podán proti veškerým úkonům a opomenutím zadavatele, které jsou v rozporu se zákonem ZZVZ a v důsledku kterých hrozí navrhovateli újma na jeho právech.

Jedná se především o následující úkony

1. zadávací podmínky
2. dobrovolné oznámení
3. vyloučení účastníka zadávacího řízení
4. rozhodnutí o výběru dodavatele
5. volbě druhu zadávacího řízení, nebo
6. postup zadavatele, který směřuje k zadání veřejné zakázky mimo zadávací řízení³¹

Návrh musí podle správního řádu splňovat obecné náležitosti³², podle kterých musí být patrné, kdo jej činí, jaké věci se týká a co se navrhuje. Také upravuje podrobněji totožnost navrhovatele, správní orgán, jemuž je určeno podání a povinnost podpisu podání. Součástí jsou rovněž povinné přílohy, kterými jsou písemné důkazní prostředky v elektronické podobě, pokud byly navrženy navrhovatelem a nebyly součástí zadávacího řízení. Dále doklad o složení kauce a doklad o doručení námitek. Tento, na posledním místě uvedený doklad, pouze v případě, že šlo o návrh zasláný před uzavřením smlouvy na veřejnou zakázku.

Doručení návrhu se musí uskutečnit do 10 dnů ode dne, kdy stěžovatel obdržel rozhodnutí o zamítnutí námitek zadavatelem. Jak již bylo dříve uvedeno, musí se jednat o doručení přímo úřadu, nestačí předání k poštovní přepravě. Námitky, na které zadavatel nereagoval do 15 dnů od odeslání se považují za odmítnuté, vzhledem k tomu, že v tomto

³¹ § 250 zákona č. 134 ze dne 19. dubna 2016 Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ)

³² § 37 zákona č. 500/2004 Sb., ze dne 24. června 2004, Správní řád

případě není možné určit počátek lhůty pro podání návrhu, je zákonem stanovena lhůta v délce 25 dnů. Tato lhůta se počítá ode dne, kdy dodavatel zaslal námitky zadavateli.

Stejně jako doručit návrh úřadu, je povinen navrhovatel doručit ve stejné lhůtě návrh také zadavateli. Ten je povinen do 10 dnů po obdržení stejnopisu návrhu, odeslat úřadu své vyjádření. Spolu s tímto vyjádřením odešle i dokumentaci o zadávacím řízení. I zde platí, že dokumenty musí být už 10 den doručeny úřadu. Nesplní-li zadavatel povinnost, odeslat dokumentaci o zadávacím řízení, vyzve ho úřad v dodatečné pětidenní lhůtě. Pokud ani tak příslušné doklady neodešle, přistoupí úřad k nápravnému opatření, které v tomto případě znamená zrušení zadávacího řízení nebo přezkoumávaného úkonu. V případě, že nedoručí včas své vyjádření, popř. dokumentaci o zadávacím řízení, je to považováno za správní delikt a hrozí mu uložení pokuty až 1 mil Kč

Skutečnosti, které navrhovatel uvedl v návrhu, musí odpovídat těm, které byly uvedeny v námitkách doručených zadavateli. Existuje výjimka, kdy je navrhovateli umožněno, aby poukázal i na jiné skutečnosti než ty, které byly v námitkách uvedeny. Musí však prokázat, že se jedná o nová fakta, která v době podání námitek dodavatel neznal. Jedná se tedy o nová porušení zákona, ne o nové argumenty k již dříve uvedeným pochybením. Změny nebo doplnění návrhu je možné pouze na výzvu úřadu a ve lhůtě, kterou stanoví úřad. Doplní-li navrhovatel tyto náležitosti bez výzvy úřadu, nebude k těmto změnám či doplnění přihlíženo.

Lhůta pro vydání rozhodnutí úřadu běží od okamžiku, kdy je doručeno vyjádření zadavatele a dokumentace o zadávacím řízení, popř. kopie smlouvy na VZ a stanovuje je Správní řád v § 71. Obvykle je tato lhůta 30 dnů, dalších 30 dnů může úřad připočítat, jedná-li se o složitější případ. Navrhovatel tak může spíše počítat se lhůtou 60 dní. V okamžiku, kdy návrh neobsahuje obecné náležitosti, začíná tato lhůta běžet až po jejich doplnění.

Komunikace s úřadem probíhá výhradně elektronicky. Prostřednictvím datové schránky nebo pomocí zprávy, která je podepsána uznávaným elektronickým podpisem. Jeli dokumentace obsáhlá a obsahuje rozsáhlé dokumenty, připouští úřad zaslání dokumentace ve více zprávách.³³ Tato komunikace probíhá mezi účastníky řízení,

³³ ÚOHS [online] Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, [cit. 2019-01-30.] Dostupné z : www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/obrana-proti-nespravnemu-postupu-zadavatele/navrh-na-

kterými jsou podle předmětu buď zadavatel, navrhovatel (je-li řízení zahájeno návrhem), vybraný dodavatele nebo účastník soutěže o návrh (pokud je předmětem řízení přezkoumání rozhodnutí o výběru). Dále pak navrhovatel a strany smlouvy (je-li předmětem uložení zákazu plnění smlouvy). Žádné jiné osoby než ty, které jsou zde uvedeny, se nemohou domáhat účasti v řízení.

Spolu s podáním návrhu, je navrhovatel povinen složit kauci. Ta musí být uhrazena nejpozději do konce lhůty, kdy má být návrh doručen. Částka se vypočítává jako 1 % z nabídkové ceny navrhovatele za celou dobu, kdy probíhá plnění veřejné zakázky. Nejméně ve výši 50 000 Kč a nejvýše 10 000 000 Kč. Není-li možné cenu stanovit, činí kauce 100 000 Kč. Jestliže jde o návrh na uložení zákazu plnění smlouvy, jedná se o částku 200 000 Kč. Vezme-li navrhovatel svůj návrh zpět, bude mu kauce vrácena ponížena o 35 % (minimálně o 30 000 Kč). Kauce připadne státu, jestliže je návrh úřadem pravomocně zamítnut, pokud nebyly zjištěny důvody pro nápravné opatření, nebo když navrhovatel vezme zpět návrh po vydání prvostupňového rozhodnutí o zamítnutí návrhu. Kauce, jež připadla státu, je příjmem státního rozpočtu. Jestliže úřad rozhodne jinak, než je výše uvedeno, vrátí navrhovateli kauci do 1 měsíce. Institut kauce by měl primárně odradit navrhovatele k bezdůvodným podáním námitek a eliminovat zjevně účelové návrhy.

Podání podnětu k zahájení správního řízení z moci úřední je další možností dodavatele. Jako u návrhu o přezkoumání úkonu zadavatele, i tady musí dodavatel, v tomto případě nazývaný podatel, nejprve využít možnosti podání námitek. Je však čistě na úřadu, zda bude považovat podnět jako důvodný a zahájí správní řízení. Úřad nejdříve zahájí šetření skutečností uvedených v podnětu a teprve po jeho ukončení rozhodne, zda k správnímu řízení dojde. Podatel nemůže automaticky počítat s tím, že bude řízení zahájeno. Nezbytné je také zaplacení poplatku, který je nevratný. Podatel podnětu není účastníkem šetření ani následného správního řízení. Jediné, co může, je požádat úřad o sdělení výsledku šetření.

Řízení může být zastaveno z důvodů, která jsou taxativně uvedena v § 257 zákona ZZVZ. Jak bylo již uvedeno, může úřad řízení zastavit z důvodu, kdy návrh neobsahuje

obecné náležitosti stanovené správním řádem. Dále např., když nedošlo ke složení kauce, návrh neobsahuje doklad o doručení námitek, nebo pokud neobsahuje, v čem je spatřováno porušení zákona. Návrh nebyl doručen ve stanovených lhůtách, či zadavatel zrušil zadávací řízení.

4.2.3 Správní delikty

Správním deliktem jsou označovány všechny veřejnoprávní přečiny, které jsou projednávány u správního úřadu. Jedná se o protiprávní jednání, vzniklé buď konáním, nebo opomenutím povinnosti, které naplňuje znaky daného provinění stanovené zákonem. Správního deliktu se může v případě zadávání veřejných zakázek dopustit pouze zadavatel.

Správní delikty zadavatele jsou jednotlivě vymezeny v zákoně ZZVZ, a to § 268. „Zadavatel se dopustí správního deliktu tím, že

- a) *nedodrží pravidla stanovená tímto zákonem pro ZZVZ nebo pro zvláštní postupy podle části šesté, přičemž tím ovlivní nebo může ovlivnit výběr dodavatele nebo výběr návrhu v soutěži o návrh, a zadá veřejnou zakázku, uzavře rámcovou dohodu nebo se soutěž o návrh považuje po výběru návrhu za ukončenou,*
- b) *stanoví zadávací podmínky v rozporu se zákonem a zadá veřejnou zakázku, uzavře rámcovou dohodu nebo se soutěž o návrh považuje po výběru návrhu za ukončenou,*
- c) *nepořídí nebo neuchová dokumentaci o zadávacím řízení podle § 216 odst. 1 nebo 2*
- d) *postupuje při vyřizování námitek v rozporu s § 245 odst. 1, 2, 3 nebo 4, nebo*
- e) *nesplní některou z povinností podle § 252 odst. 1, 3 nebo*“³⁴

³⁴ Česko. Zákon č. 134 ze dne 19. dubna 2016, Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ). In: Sbíрка zákonů, Česká republika. 2016, částka 51, s.24346. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Tato porušení nelze rozšiřovat. Jestliže příslušné konání či opomenutí neodpovídá přesně definici deliktu, nelze ho k tomuto porušení zařadit jen pro jeho podobnost určitými znaky. Sankce za tato porušení jsou také definována v ZZVZ § 268. Úřad může udělit pokutu ve výši 10 % z ceny veřejné zakázky, či do 20 000 000 Kč nelze-li cena zjistit. Výše této sankce platí pro delikty uvedené výše pod body a) – c). Pro porušení úkonu v rámci vyřizování námitek, v tomto případě výše uvedený bod d), může být udělena pokuta až do výše 20 000 000 Kč. Pro poslední bod e), kdy zadavatel nedodrží např. lhůtu pro zaslání zadávací dokumentace úřadu, je stanovena sankce 1 000 000 Kč.

Jednou z dalších příčin, kdy se zadavatel dopustí správního deliktu, je uveřejňování podle zákona. A to tím, že informace neodešle vůbec nebo se zpožděním, popř. nedodrží způsob jejich odeslání, která jsou stanovena zákonem. Povinností zadavatele je uveřejnit oznámení o zadání veřejné zakázky nebo o uzavření rámcové dohody, dále oznámení o zrušení zadávacího řízení, či oznámení o změně doby trvání dynamického nákupního systému na VZ. Za tyto delikty může být uložena pokuta 200 000 Kč. Zadavatel je dále povinen uveřejnit uzavření smlouvy, a to do 15 dnů od jejího uzavření. Mění-li se smlouva na veřejnou zakázku, je povinen uveřejnit i oznámení o této změně. Neučiní-li tak, může mu být uložena pokuta až 1 000 000 Kč. Úřad by však měl při vyměřování této sankce vzít v potaz závažnost správního deliktu. Jeho rozhodnutí by mělo vždy obsahovat i zdůvodnění pro výši uložené pokuty. Zadavatel může prokázat, že vynaložil veškeré úsilí, aby zabránil porušení zákonné povinnosti. Pokud tuto možnost využije a úřad jeho argumenty přijme kladně, může se této odpovědnosti zbavit. Nezahájí-li úřad správní řízení do tří let, zaniká zadavateli odpovědnost za spáchaný správní delikt.

ZÁVĚR

Předmětem této bakalářské práce je obecný souhrn prostředků, které může dodavatel využít v procesu zadávání veřejných zakázek, je-li přesvědčen, že zadavatel nepostupuje dle zákona. Základního smysl zákona č. 134/2016 o zadávání veřejných zakázek je v hospodárném, účelném a efektivním vynakládání veřejných prostředků. Zadavatelé při procesu zadávání postupují tak, aby byl vybrán dodavatel, který bude schopen realizovat dílo včas a v požadované kvalitě. Veřejné zakázky napomáhají při rozdělování nemalých finančních částek a je tedy nezbytné, aby v zadávacích procesech nedocházelo k nezákonnému či neetickému chování.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. V první z nich je zaměřena na všeobecný pojem veřejných zakázek. Se stručným přehledem historických faktů. A dále na základní zásady, které v ochraně proti nesprávnému postupu zadavatele hrají důležitou roli. S ohledem na ně, musí být zadavatel schopen obhájit své kroky v zadávacím procesu. Díky nim se veřejné zakázky stávají snáze přezkoumatelné.

Druhá kapitola zahrnuje vysvětlení základních pojmů, které jsou pro zadávací proces důležité. Jsou zde stručně představeny účastníci řízení, pojmy jako zadání ale i přiblížena podstata zadávacích podmínek.

Třetí kapitola zahrnuje druhy a režimy zadávacích řízení. Stručně jsou zde představena jednotlivá řízení, která jsou specifikována v nadlimitním režimu, ale využívají se i pro režim podlimitní. Dále pak dělení veřejných zakázek podle předmětu a ceny, resp. hodnoty zakázky, která je předmětem zadávání. V závěru třetí části jsou charakterizovány zadávací podmínky, zejména pak kvalifikační požadavky zadavatele, které jsou specifikovány v zadávací dokumentaci. Tato kritéria jsou ujištěním zadavatele, že vybraný dodavatel bude schopen splnit předmětnou zakázku v požadované kvalitě. Jaká mají jednotlivá kritéria být, nám stanoví zákon. Tak jako všechny postupy, tak i tyto musí dbát základních zásad uvedených v první kapitole. Zákon také stanoví pravidla, jak nabídky dodavatele vyhodnotit a která kritéria využít.

V čtvrté kapitole je velká pozornost věnována námitkám a dozoru nad dodržováním zákona. Námitky jsou podstatnou součástí postupu dodavatele, který nesouhlasí s podmínkami uvedenými zadavatelem v zadávacím řízení nebo s jeho rozhodnutím, které s tímto řízením souvisí. Pro dodavatele je velice důležité, aby si správně dodržel postupy, náležitosti i lhůty pro podání námitek. Pokud bude postupovat podle zákona a pečlivě

námítky připraví i obsahově je to v případě, kdy zadavatel námítkám nevyhoví, dobrý základ pro úspěch i v dalším řízení. Specifikovat správně, a hlavně podrobně všechna porušení je pro tento proces tedy více než nezbytné. Pokud zadavatel námítky odmítne, má dodavatel možnost postoupit řízení do další etapy, kterou představuje řízení před úřadem. V této kapitole je popsán i správní delikt. Jedná se o porušení, které se v oblasti veřejných zakázek, může dopustit zadavatel. Nejedná se tedy primárně o nástroj, sloužící dodavateli k ochraně proti nesprávnému postupu zadavatele, ale obava z uložení pokuty má jistě sekundární vliv na jeho chování v zadávacím řízení.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

Herman, P., Fidler, V. a kolektiv. *Komentář k zákonu o zadávání veřejných zakázek*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-660-6

Kolektiv autorů. *Hospodářská soutěž a veřejné zakázky (soubor zákonů)*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-716-0

Krč, R. a Dovolil, P. *Jak uspět při výběrovém řízení podle nového zákona o zadávání veřejných zakázek*. 1. vyd. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-182-3

Krč, R. *Přezkum veřejných zakázek*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-694-4

Kruták, T., Krutáková, L. a Gerych J. *Zákon o zadávání veřejných zakázek s komentářem*. 1.vyd. Olomouc: ANAG, 2016. ISBN 978-80-7554-040-9

Poremská, M. *Veřejné zakázky stručně a prakticky*. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-697-7

Schelleová, A. *Nejčastější problémy ve veřejných zakázkách*. 1.vyd. Praha: Linde, 2014. ISBN 978-80-7201-857-4

Odborné časopisy

Karo, B., Holásková, A. *Jak zefektivnit předkládání dokladů před podpisem smlouvy*. *Veřejné zakázky v praxi*. 2018,3 /VI, září 2018, s. 37-39. ISSN 1805-8523

Novák, L. *Jak se může zadavatel bránit při zneužití práva podat námitky?* *Veřejné zakázky v praxi*. 2018,3 /VI, září 2018, s. 48-54. ISSN 1805-8523

Seznam právních předpisů

134/2016 Sb.	Zákon o zadávání veřejných zakázek
168/2016 Sb.	vyhláška o uveřejňování formulářů pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek a náležitostech profilu zadavatele
169/2016 Sb.	vyhláška o stanovení rozsahu dokumentace veřejné zakázky na stavební práce a soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr
172/2016 Sb.	nařízení vlády o stanovení finančních limitů a částek pro účely zákona ZZVZ
260/2016 Sb.	vyhláška o stanovení podrobnějších podmínek týkajících se elektronických nástrojů, elektronických úkonů při zadávání veřejných zakázek a certifikátu shody
89/2012 Sb.	Občanský zákoník
2015/1986	prováděcí nařízení komise (EU), kterým se stanoví standardní formuláře pro uveřejňování oznámení v oblasti zadávání VZ
634/2004 Sb.	Zákon o správních poplatcích
255/2012 Sb.	Zákon o kontrole (kontrolní řád)
500/2004 Sb.	Správní řád

Seznam použitých internetových zdrojů

Česko. Zákon č. 134 ze dne 19. dubna 2016, Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ). In: Sbírnka zákonů, Česká republika. 2016, částka 51, s.2346. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Česko. Zákon č. 134 ze dne 19. dubna 2016, Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ). In: Sbírnka zákonů, Česká republika. 2016, částka 51, s.2365. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Česko. Zákon č. 134 ze dne 19. dubna 2016, Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ). In: Sbírnka zákonů, Česká republika. 2016, částka 51, s.2426. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Česko. Zákon č. 134 ze dne 19. dubna 2016, Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ). In: Sbírnka zákonů, Česká republika. 2016, částka 51, s.2427. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Česko. Zákon č. 134 ze dne 19. dubna 2016, Zákon o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ). In: Sbírnka zákonů, Česká republika. 2016, částka 51, s.24334. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

IMATERIALY Stavebnictví ve 4. čtvrtletí [online], © Business Media, s. r. o., 2007–2017, dostupné z: www.imaterialy.dumabyt.cz/rubriky/aktuality/prumysl-a-obchod/stavebnictvi-ve-4-ctvrtleti-2018_46618.html

Ministerstvo pro místní rozvoj [online], ©2012. [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <http://www.portal-vz.cz/cs/Spoluprace-a-vymena-informaci/Vyrocní-zpravy-a-souhrnné-udaje-o-verejnych-zakazk/Statisticke-udaje-o-verejnych-zakazkach>

Ministerstvo pro místní rozvoj [online], ©2019, dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Verejne%20zakazky%20a%20elektronizace>

Ministerstvo pro místní rozvoj [online], ©2012. Dostupné z: <http://www.portal-vz.cz/cs/Jak-na-zadavani-verejnych-zakazek/Metodiky-stanoviska>

Ministerstvo vnitra České republiky [online], © 2019, dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

SCHELLEOVÁ, A. Vývoj právní úpravy veřejných zakázek [online]. [cit. 2019-01-29]. Dostupné z: <https://www.pravnilabyrint.cz/vyvoj-pravni-upravy-verejnych-zakazek>

ÚOHS [online] Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, [cit.2019-01-30.] Dostupné z: www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/obrana-proti-nespravnemu-postupu-zadavatele/navrh-na-prezkoumani-ukonu-zadavatele/pozadavky-uohs-na-podobu-predkladane-dokumentace-o-zadavacim-rizeni.html

SEZNAM ZKRATEK

ZZVZ	zákon č. 134/2016 Sb. Zákon o zadávání veřejných zakázek
VZ	veřejné zakázky
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěž
Úřad	Úřad pro ochranu hospodářské soutěž
Občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
VZMR	veřejná zakázka malého rozsahu
ZŘ	zadávací řízení
FÚ	finanční úřad
OSSZ	okresní správa sociálního zabezpečení
ISVZ	informační systém o veřejných zakázkách

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam grafů

Graf 1: Podíl zadaných veřejných zakázek leden–září v r. 2017.....	24
Graf 2: Podíl zadaných veřejných zakázek leden–září v r. 2018.....	25

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Marie Šindlerová

Obor: 6804R012 – Právo v podnikání (Bc. PVP)

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Veřejné zakázky – ochrana proti nesprávnému postupu zadavatele

Rok: 2019

Počet stran textu bez příloh: 44

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 9

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 8

Vedoucí práce: JUDr. Aleš Zpěvák, Ph.D.